

Innst. O. nr. 82

(2008–2009)

**Innstilling til Odelstinget
fra næringskomiteen**

Ot.prp. nr. 70 (2008–2009)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven)

Innhold

	Side		Side
1. Sammendrag	5	1.7 Midlertidig tjenesteyting	14
1.1 Proposisjonens hovedinnhold	5	1.7.1 Retten til å yte tjenester	14
1.2 Bakgrunnen for lovforslaget	5	1.7.2 Unntak fra prinsippet om rett til å yte tjenester	15
1.2.1 Hovedinnholdet i tjenstedirektivet	6	1.7.3 Rettigheter for tjenstemottakere	16
1.2.2 Arbeidet med gjennomføring av tjenstedirektivet	7	1.7.4 Rapportering og meldeplikt	17
1.3 Gjennomføring av tjenstedirektivet	7	1.8 Administrativt samarbeid og fullmakter til Europakommisjonen	17
1.3.1 Høringsnotatet	7	1.8.1 Generell plikt til administrativt samarbeid	17
1.3.2 Innholdet i tjenstedirektivet – Sentrale begreper	8	1.8.2 Internal Market Information System (IMI)	17
1.3.3 Innholdet i tjenstedirektivet – Avgrensninger	8	1.8.3 Tilsyn ved grenseoverskridende tjenesteyting	17
1.4 Forenkling og felles kontaktpunkt	10	1.8.4 Varslingsordninger	18
1.4.1 Felles kontaktpunkt	10	1.8.5 Informasjon om tjenesteyteres vandel	18
1.5 Informasjonskrav og andre kvalitetskrav	11	1.8.6 Fullmakter til Europakommisjonen	18
1.5.1 Opplysninger om tjenesteytere og deres tjenester	11	1.9 Administrative og økonomiske konsekvenser	18
1.5.2 Kommersiell kommunikasjon av lovregulerte yrker	11	2. Komiteens merknader	19
1.5.3 Virksomhet innenfor flere områder	11	3. Komiteens tilråding	19
1.6 Etablering	12		
1.6.1 Rettigheter for tjenesteytere som vil etablere seg	12		
1.6.2 Rapportering av tillatelsesordninger og krav til etablerte tjenesteytere	13		

Innst. O. nr. 82

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra næringskomiteen

Ot.prp. nr. 70 (2008–2009)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Proposisjonens hovedinnhold

Nærings- og handelsdepartementet legger med dette frem forslag til lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven). Loven gjennomfører europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 om tjenester i det indre markedet (tjenestedirektivet).

Nærings- og handelsdepartementet har, i samarbeid med de andre departementene, i flere omganger fra det første utkastet til tjenestedirektiv forelå i januar 2004, gjennomgått norsk lovgivning med sikte på å avdekke hvilke konsekvenser direktivet vil ha for Norge og eventuelle behov for lovendringer som følge av direktivet. Lovforslaget gjennomfører pliktene som følger av tjenestedirektivet. Plikten til notifikasjon til EFTAs overvåkingsorgan i direktivet artikkel 15 nr. 7 og artikkel 39 nr. 5 annet ledd, gjennomføres ved endring i lov 17. desember 2004 nr. 101 om europeisk meldeplikt for tekniske regler (EØS-høringsloven).

Proposisjonens del 1 går gjennom bakgrunnen for og innholdet i tjenestedirektivet, prosessen med direktivet i EU og i Norge inkludert arbeidet med lovforslaget.

I del 2 av proposisjonen gjennomgås tjenestedirektivet artikkel for artikkel. Innholdet i hver artikkel er beskrevet, og departementene har vurdert gjennomføringsbehovet for hver artikkel. I den grad innsendte høringssvar er relatert til bestemmelser i direktivet, er disse gjengitt eller omtalt.

Del 3 av proposisjonen inneholder lovforslag og kommentarer til hver enkelt bestemmelse. Lovspeil som viser hvor i lovforslaget de enkelte artiklene i direktivet er foreslått gjennomført, er vedlagt. Foreløpig norsk oversettelse av direktivet, og liste over kartlagte tillatelsesordninger og krav, er også vedlagt proposisjonen.

Det gjøres oppmerksom på at det i utkastet til tjenesteloven § 1 siste punktum er tatt inn en henvisning til tjenestedirektivet slik det er innlemmet i EØS-avtalen vedlegg X punkt 1.

1.2 Bakgrunnen for lovforslaget

Lovforslaget gjennomfører Norges forpliktelser i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 om tjenester i det indre markedet (tjenestedirektivet). Gjennomføringsfristen for EUs medlemsstater er 3 år fra dagen etter offentliggjøringen i Den europeiske unions tidende, dvs. 28. desember 2009. Det samme vil gjelde for EØS-EFTA-statene ved innlemmelse av direktivet i EØS-avtalen.

Tjenestedirektivet ses i sammenheng med EUs strategi for vekst og sysselsetting, der målene er å bedre sysselsetting og sosial utjevning og å oppnå bærekraftig økonomisk vekst for å gjøre EU til den mest konkurransedyktige og dynamiske kunnskapsbaserte økonomien i verden innen 2010. Strategien har særlig fokus på flere og bedre jobber i Europa.

Lik og ikke-diskriminerende rett til handel med tjenester er et grunnleggende prinsipp i EF-traktaten og i EØS-avtalen. Tjenestedirektivet bygger på dette prinsippet, slik det også er utviklet gjennom rettspraksis fra EF-domstolen og EFTA-domstolen.

Formålet med tjenestedirektivet er å forenkle handelen med tjenester, fjerne unødvendige handelshindringer, gjøre det enklere å etablere virksomhet,

øke forbrukerbeskyttelsen ved kjøp av tjenester og skape flere arbeidsplasser. Samtidig legges det vekt på å sikre en avansert europeisk sosial modell.

1.2.1 Hovedinnholdet i tjenstedirektivet

FORMÅL OG VIRKEOMRÅDE

Formålet med tjenstedirektivet er å bidra til at det indre marked for tjenester fungerer som forutsatt i EF-traktaten og EØS-avtalen.

Direktivet gjelder i utgangspunktet alle tjenester som er omfattet av EØS-avtalen. Tjenester omfatter all økonomisk virksomhet som normalt ytes mot betaling. Produksjon av varer er ikke tjenestevirksomhet, men flere aktiviteter i tilknytning til varer utgjør tjenestevirksomhet. Det er juridiske personer, dvs. foretak og enkeltmannsforetak, som omfattes av reglene om tjenester. Personer som er ansatt i et foretak, er omfattet av EØS-reglene om fri bevegelighet for arbeidstakere. De kan ikke pålegges plikter eller utlede rettigheter etter tjenstedirektivet.

Tjenstedirektivet unntar i artikkel 2 nr. 2 en rekke tjenestesektorer fra direktivets virkeområde, herunder finansielle tjenester, elektronisk kommunikasjon, transporttjenester inkludert havnetjenester, helsestjenester, pengespilltjenester, audiovisuelle tjenester (bl.a. radio, tv og kino), bemanningsforetak, sosiale tjenester og private sikkerhetstjenester.

Videre følger det av artikkel 3 at andre rettsakter, som for eksempel utsendingsdirektivet og yrkeskvalifikasjonsdirektivet, går foran tjenstedirektivet ved konflikt.

Utøvelse av offentlig myndighet faller utenfor EØS-avtalen og tjenstedirektivet. Når det gjelder offentlige tjenester, herunder offentlig finansierte tjenester, gjelder tjenstedirektivet kun for tjenester som er av økonomisk karakter. Dette følger av tjenstebegrepet. Videre gjelder direktivet kun dersom disse tjenestene er konkurransutsatte. Det pålegger ikke EUs medlemsstater og EØS-EFTA-statene å liberalisere offentlige tjenester, og hindrer ikke rekommunalisering av offentlige tjenester som er satt ut på anbud. Dette følger av artikkel 1 nr. 2 og nr. 3 første avsnitt. Direktivet presiserer videre i artikkel 1 nr. 3 andre avsnitt at det ikke berører EØS-statenes adgang til å velge hvordan offentlige tjenester skal organiseres og finansieres. Reglene om midlertidig (grenseoverskridende) tjensteyting gjelder ikke for offentlige tjenester, selv om de er av økonomisk karakter og er konkurransutsatt. Dette følger av artikkel 17 nr. 1.

Det fremgår uttrykkelig av tjenstedirektivet artikkel 1 nr. 6 at det ikke berører EØS-statenes arbeidsrett, verken i lov, kontrakt eller i tariffavtaler. Direktivet berører heller ikke forhandling, inngåelse eller anvendelse av tariffavtaler, eller retten til arbeidskamp, jf. artikkel 1 nr. 7. I den grad arbeidsrett

er berørt av EØS-avtalen i dag, vil EØS-avtalen fremdeles regulere dette området, men altså ikke tjenstedirektivet.

ETABLERING

Tjenstedirektivet fastsetter at tjensteytere er underlagt reglene i den staten der de er etablert (etableringsstaten). Dette er i samsvar med gjeldende EØS-rett. Tjenstedirektivets regler om rett til etablering i direktivets kapittel 3 gjenspeiler de eksisterende reglene i EØS-avtalen med tilhørende rettspraksis.

MIDLERTIDIG TJENSTEYTING

Tjenstedirektivets artikkel 16 sier at vertsstaten (den staten der tjensteyteren utfører tjenester på midlertidig basis) skal respektere tjensteyteres rett til å yte tjenester på midlertidig basis på deres territorium.

Det er ikke anledning, verken i henhold til EØS-avtalen eller tjenstedirektivet, til å kreve at en tjensteyter må etablere seg i vertsstaten for å kunne yte tjenester der.

Vertsstaten kan anvende sine regler overfor tjensteytere fra andre EØS-stater så lenge de er begrunnet ut fra hensynet til offentlig orden, offentlig sikkerhet, folkehelse eller miljøvern. I tillegg må reglene være forholdsmessige og ikke innebære forskjellsbehandling. Muligheten for regulering av virksomheten til midlertidige tjensteytere er noe innskrenket sammenlignet med reglene i EØS-avtalen. Mens EØS-avtalen aksepterer at nasjonale krav til midlertidig tjensteyting kan være begrunnet ut fra alle tvingende allmenne hensyn, er det kun de fire hensynene som er nevnt ovenfor som kan begrunne nasjonale krav etter tjenstedirektivet. Alle unntakene som gjelder for tjenstedirektivet generelt, gjelder også for reglene om midlertidig tjensteyting.

Det er gjort egne unntak i artikkel 17 fra bestemmelsene om midlertidig tjensteyting, som kommer i tillegg til unntakene som gjelder for hele direktivet.

ADMINISTRATIV FORENKLING

Tjenstedirektivet gir i kapittel 2 regler som pålegger EØS-statene å kartlegge og forenkle administrative prosedyrer for tjensteytere.

Det skal opprettes felles kontaktpunkter i hver EØS-stat, der tjensteytere skal få all informasjon som er nødvendig for å starte en virksomhet. Tjensteyteren skal også kunne fullføre søknadsprosedyrer gjennom kontaktpunktet. I Norge er det besluttet at Altinn skal videreutvikles til å bli et slikt kontaktpunkt. Nærings- og handelsdepartementet har opprettet et samarbeid med Brønnøysundregistrene for å gjennomføre dette. Både norske og utenlandske tjensteytere vil kunne bruke Altinn til å få informasjon og søke om nødvendige tillatelser.

TILSYN OG ADMINISTRATIVT SAMARBEID

Myndighetene i etableringsstaten og vertsstaten har plikt til å samarbeide om tilsynet med tjenesteytere. Direktivets plikt til samarbeid om tilsyn vil kunne gi bedre muligheter enn i dag til å føre kontroll med tjenesteytere.

1.2.2 *Arbeidet med gjennomføring av tjenstedirektivet*

Departementet har, i tillegg til de gjennomførte offentlige høringene og dialog med arbeidslivets parter, arbeidet med tjenstedirektivet i en interdepartemental arbeidsgruppe, i en nordisk/baltisk/polsk arbeidsgruppe og i ekspertgrupper i regi av Kommisjonen. Målsettingen har vært å gå opp grensene til norsk rett og å vurdere behov for eventuelle lov- og/eller forskriftsendringer i tillegg til eventuelle andre konsekvenser av direktivet. Resultatene av kartleggingen fremgår av proposisjonen.

Nærings- og handelsdepartementet har innhentet 9 eksterne utredninger om ulike deler av direktivet. Ingen av utrederne konkluderer med at tjenstedirektivet vil ha negative konsekvenser av betydning for Norge dersom det innlemmes i EØS-avtalen. Det er i proposisjonen referert til resultatene fra utredningene der det er relevant. Det vises også til omtalen av utredningene i St.prp. nr. 34 (2008-2009) Om samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (tjenstedirektivet).

Nærings- og handelsdepartementet sendte forslag til lov for å gjennomføre tjenstedirektivet på åpen høring 30. juni 2008, med høringsfrist 20. oktober 2008.

1.3 Gjennomføring av tjenstedirektivet

1.3.1 *Høringsnotatet*

Høringsnotatet vurderte et alternativ med en egen gjennomføringslov for bestemte deler av tjenstedirektivet supplert med eventuelle endringer i særlovgivningen som den mest hensiktsmessige løsningen. For visse bestemmelser kan det konstateres at norsk rett er i samsvar med tjenstedirektivet, enten fordi de materielle reglene allerede oppfyller tjenstedirektivets krav, eller fordi direktivets forpliktelser kun er prosessforpliktelser for myndighetene. Vurderingen av behovet for gjennomføring støttet seg i høringsnotatet blant annet på følgende forhold:

VIRKEOMRÅDE

Som følge av at virkeområdet er negativt definert er det vanskelig å sikre at en lovendringsprosess fanger opp alle regler som faller inn under direktivets virkeområde. Direktivet inneholder flere generelle saksbehandlingsregler og rettighetsbestemmelser

som gjelder for alle tjenester som er omfattet av direktivet. Det må sikres at disse gjelder fullt ut innenfor hele virkeområdet til tjenstedirektivet, og at ikke noen områder overses ved gjennomføringen av direktivet. Dette tilsier en gjennomføring i generell lov. Regler i en lov om tjenester vil derfor stå tilbake for de endringer fagdepartementene måtte foreta i særlovgivningen som følge av endringer i EØS-avtalen. Tjenstedirektivets funksjon i EØS-retten taler for at det gjennomføres i Norge med samme funksjon – et sektorovergripende, utfyllende lovverk.

Dersom tjenstedirektivet, i tillegg til endringer i eksisterende lovverk, gjennomføres i en egen lov, kan endringer i særlovgivningen som følger av tjenstedirektivet inneholde en henvisning til hovedlovens virkeområde. Dette vil kunne gi en lovteknisk bedre løsning enn en gjentakelse av virkeområdet for hver endring. En egen lov for tjenester vil videre gjøre avgrensningene i tjenstedirektivet mer tilgjengelige for brukerne av loven.

RETTIGHETER OG PLIKTER

Tjenstedirektivet inneholder rettigheter og plikter for tjenesteytere og tjenstemottakere. EF- og EFTA-domstolen stiller bestemte krav til gjennomføring av slike direktivbestemmelser. Disse kravene taler for å gjøre plikt- og rettighetsbestemmelsene synlige i en egen lov.

I høringsnotatet ble det lagt opp til at det på enkelte områder av direktivet kun skulle skje en lovfesting av de generelle prinsippene i direktivet, og at detaljene ble overlatt til forskriftsregulering. Utgangspunktet er at det bør utvises varsomhet ved bruk av forskriftshjemler. Særlig grunn er det til å vise varsomhet med bruken av forskriftshjemler når det gjelder regler som gir rettigheter eller plikter for borgerne. Rettigheter og plikter skal i størst mulig grad fremgå av lov.

Tjenstedirektivet har flere bestemmelser som tilsynelatende kun retter seg mot myndighetene. Konsekvensene av bestemmelsene er imidlertid at de gir motsvarende rettigheter for tjenesteytere, som etter EF-domstolens praksis må kunne håndheves ved nasjonale domstoler.

Det er flere EØS-stater som ennå ikke formelt har bestemt i hvilken form de vil gjennomføre tjenstedirektivet. Men flere stater har i Kommisjonens ekspertgruppe orientert om at de regner med å gjennomføre bestemmelsene i tjenstedirektivet i en horisontal lov.

DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Kun en av høringsinstansene, Arbeidsgiverforeningen Spekter, mener at det er lite hensiktsmessig å gjennomføre tjenstedirektivets bestemmelser i en egen lov. De øvrige instansene støtter en egen gjen-

nomføringslov, eller de har ikke merknader til dette. Departementet opprettholder derfor sin vurdering i høringsnotatet om at flere av bestemmelsene i tjenstedirektivet bør gjennomføres i en egen lov supplert med eventuelle endringer i særlovgivningen, mens det for enkelte bestemmelser kan konstateres at norsk rett er i samsvar med tjenstedirektivet. Når det gjelder avveiningen mellom lov og forskriftsbestemmelser, har departementet på bakgrunn av høringsinnspillene og særlig innspillet fra Justis- og politidepartementet kommet til at flere av direktivets bestemmelser bør gjennomføres direkte i loven og ikke kun i forskrift.

1.3.2 *Innholdet i tjenstedirektivet – Sentrale begreper*

TJENESTEBEGREPET

Etter departementets vurdering omfatter tjenstedirektivets bestemmelser om etablering også rent interne forhold. Reglene er generelt utformet, og retter seg ikke kun mot grenseoverskridende etableringer. Det skilles dermed ikke mellom hvilke krav som kan stilles til norske foretak som etablerer seg i Norge, og utenlandske foretak som etablerer seg i Norge. Som det fremgår av traktatteksten er tjenstereglene negativt avgrenset, de kommer kun til anvendelse på økonomisk virksomhet som ikke er omfattet av de andre reglene om fri bevegelighet. Tjenestebegrepet er et vidt begrep, som omfatter all slags økonomisk virksomhet, som normalt ytes mot betaling.

Tjenestebegrepet har ingen parallell i norsk retts tradisjon. Idet tjenestebegrepet også kan omfatte virksomhet i tilknytning til varer, samsvarer ikke nødvendigvis den naturlige språklige forståelsen av begrepet på norsk med slik begrepet skal forstås etter EØS-avtalen artikkel 37 og dermed tjenstedirektivet. Begrepet er avgjørende for rekkevidden av tjenestebestemmelsene i EØS-avtalen, som er en del av norsk rett, jf. EØS-loven § 1.

TJENESTEYTER

Artikkel 4 nr. 2 definerer tjensteyter som enhver fysisk person som er borger i en EØS-stat, eller enhver juridisk person, slik det er vist til i EØS-avtalen artikkel 34, som er etablert i en EØS-stat, som tilbyr eller yter en tjeneste.

TJENESTEMOTTAKER

Tjenestemottaker er definert i artikkel 4 nr. 3 som enhver fysisk person som er borger i en EØS-stat eller som nyter godt av rettigheter vedkommende er gitt ved EØS-rettsakter, eller enhver juridisk person, slik det er vist til i EØS-avtalen artikkel 34 og som er etablert i en EØS-stat, og som for yrkesformål eller

andre formål benytter, eller ønsker å benytte, en tjeneste.

1.3.3 *Innholdet i tjenstedirektivet – Avgrensninger*

Departementet legger til grunn at avgrensning av lovens generelle virkeområde må gjøres konkret for hvert tilfelle, der vurderingen må ta hensyn til EØS-avtalens tjenestebegrep, tjenstedirektivets formålsbestemmelse og fortale, samt direktivets kravsbegrep.

OFFENTLIG MYNDIGHETSUTØVELSE

Det følger av artikkel 2 nr. 1 jf. artikkel 4 nr. 1 og motsetningsvis av unntaket i artikkel 17 nr. 1. at tjenstedirektivet i utgangspunktet omfatter tjenester av allmenn økonomisk interesse. I henhold til artikkel 2 nr. 2 bokstav a) er ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse ikke omfattet.

Det er flere instanser som generelt uttrykker bekymring for tjenstedirektivets betydning for offentlige tjenester. Disse instansene mener at Regjeringen må klargjøre skillet mellom tjenester av allmenn interesse og tjenester av allmenn økonomiske interesse, fordi det er usikkert hvilke offentlige tjenester som vil være omfattet av tjenstedirektivet.

Flere instanser uttrykker særlig bekymring for tjenstedirektivets betydning for utdanningssektoren. Instansene mener også at direktivet vil føre til at offentlig virksomhet blir betraktet som en vare i et marked. Resultatet kan bli økt press for å privatisere offentlig tjenester, svekkelse av det kommunale selvstyret og innskrenking av mulighetene for å rekommunalisere privatiserte offentlige tjenester.

Departementets vurderinger

Etter departementets vurdering bygger innspillene som uttrykker bekymring for tjenstedirektivets betydning for offentlig sektor, på feilaktige oppfatninger av hvordan direktivet er bygd opp og hva slags regler det inneholder.

Formålet med EØS-avtalen er å "fremme en vedvarende og balansert styrking av handel og økonomiske forbindelser mellom avtalepartene..." basert på bl.a. like konkurransevilkår og "de fire friheter". Det ville ligge helt utenfor EØS-avtalens virkeområde om et tjenstedirektiv skulle gripe inn i det offentlige egen myndighetsutøvelse eller styringsmuligheter overfor tjenester som tradisjonelt er drevet av det offentlige og/eller finansiert av offentlige midler. Eventuelle avgrensninger av det offentlige handlingsrom må begrunnes særskilt i EØS-avtalens egne bestemmelser.

Offentlige tjenester er i utgangspunktet omfattet av tjenstedirektivet hvis tjenestene er av økonomisk karakter og er konkurranseutsatt. Slike tjenester om-

tales i direktivet som tjenester av allmenn økonomisk interesse. For denne typen offentlige tjenester gjelder ikke direktivets artikkel 16 om midlertidig tjenesteyting. Reglene i direktivet om frihet til å etablere virksomhet vil imidlertid gjelde. Offentlige tjenester som ikke er konkurranseutsatte, berøres ikke av tjenstedirektivet i noen henseende.

Departementet legger til grunn at gjennomføring av tjenstedirektivet i norsk rett ikke har betydning for organisering og finansiering av offentlige tjenester og for mulighetene til å løse samfunnsmessige oppgaver gjennom offentlig sektor. Dette er foreslått gjennomført i utkastet til tjensteloven § 2 annet ledd.

ARBEIDSRETEN, TARIFFAVTALER OG RETTEN TIL ARBEIDSKAMP

Tjenstedirektivet har flere bredt formulerte unntaksbestemmelser for arbeidsrettsområdet. Det følger av artikkel 1 nr. 6 at direktivet ikke omfatter arbeidsretten. Bestemmelsen lister opp hva som ligger i begrepet. I opplistingen nevnes alle juridiske eller kontraktsmessige bestemmelser vedrørende ansettelsesvilkår, arbeidsvilkår, herunder helse og sikkerhet på arbeidsplassen og forholdet mellom arbeidsgivere og arbeidstakere. Det legges til grunn at unntaket omfatter alle offentligrettslige og privatrettslige regler som regulerer arbeidsforhold, herunder arbeidskontrakter.

Det følger videre av artikkel 1 nr. 7 at tjenstedirektivet ikke omfatter utøvelsen av grunnleggende rettigheter som retten til å forhandle om, inngå og håndheve tariffavtaler og retten til arbeidskamp i samsvar med nasjonal rett og rettspraksis. Hva som i tjenstedirektivet menes med grunnleggende rettigheter er presisert i fortalen punkt 15. Det sentrale med tjenstedirektivet artikkel 1 nr. 7 første punktum er å avgrense nedslagsfeltet til direktivet slik at det ikke påvirker rettighetene som er omtalt.

Videre gjøres det i tjenstedirektivets artikkel 3 nr. 1 bokstav a, unntak for spørsmål som omfattes av utsendingsdirektivet (europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF) gjennom en bestemmelse som gir dette direktivet forrang fremfor tjenstedirektivets bestemmelser. Utsendingsdirektivet angir i hvilken grad en vertsstat har plikt og rett til å sørge for at nasjonale regler om arbeidsforhold gis anvendelse også for utsendte arbeidstakere. I Norge er utsendingsdirektivet gjennomført ved arbeidsmiljøloven § 1-7 og tilhørende forskrift 16. desember 2005 nr. 1566 om utsendte arbeidstakere.

Formålet med tjenstedirektivet er å påvirke nasjonal lovgivning slik at det blir lettere å yte tjenester i andre EØS-stater. Målet er at dette fører til flere arbeidsplasser i tjenstesektoren. Det ligger derfor implisitt i direktivet at det vil ha innvirkning på arbeids-

markedet, fordi det skal skapes flere arbeidsplasser, og det også er en viss mulighet for økt konkurranse i noen sektorer.

Departementets vurderinger

Når det i direktivet refereres til at arbeidsretten og bruken av kollektive kampmidler skal være i samsvar med EF/EØS-retten, er det en henvisning til de generelle reglene som allerede følger av EF-traktatens/EØS-avtalens hovedbestemmelser om fri bevegelse av tjenester mv. fortsatt får anvendelse, og innebærer som sådan ikke nye begrensninger som følge av tjenstedirektivet. Det er ikke omtvistet at nasjonal arbeidsrett må respektere EØS-retten. Flere høringsuttalelser legger til grunn at den nevnte formuleringen innebærer at arbeidsretten faktisk er underlagt tjenstedirektivet, med den begrunnelse at tjenstedirektivet er en del av EØS-retten. Departementet kan ikke se at dette kan være riktig. Formuleringen i artikkel 1 nr. 6 er en påminnelse om at arbeidsretten er underlagt den generelle EØS-retten, ikke sekundær EØS-rett som tjenstedirektivet.

Flere av høringsinstansene refererer til de nye dommene fra EF-domstolen på arbeidsrettens område. Avgjørelsene er truffet på grunnlag av EF-traktatens bestemmelser om rett til å etablere seg og yte tjenester i andre EØS-stater og utsendingsdirektivet. Avgjørelsene har derfor ikke betydning verken for rekkevidden av eller innholdet i tjenstedirektivet. Selv om det skulle komme opp tilsvarende saker fremover etter at tjenstedirektivet er trådt i kraft i EU, vil slike saker måtte avgjøres etter reglene i EF-traktaten og utsendingsdirektivet. Tjenstedirektivet gjør ingen endring i dette.

Etter departementets vurdering følger det av ovennevnte at tjenstedirektivet ikke endrer mulighetene til å iverksette tiltak mot sosial dumping, sammenlignet med i dag. Direktivet er ikke til hinder for de allerede gjennomførte tiltakene i regjeringens første handlingsplan eller de nye tiltakene som er foreslått i handlingsplan 2. Tjenstedirektivet er heller ikke til hinder for et solidaransvar og en forbedring og effektivisering av dagens allmenngjøringsordning, som er begrunnet i arbeidsrettslige hensyn. Tjenstedirektivet vil uansett ikke være til hinder for gjeldende allmenngjøringsordning og vil heller ikke hindre at det eventuelt gjennomføres endringer i ordningen.

Det har etter departementets vurdering ikke kommet frem opplysninger eller analyser av tjenstedirektivets avgrensning mot arbeidsretten, som tilsier at den forståelse som er lagt til grunn i høringen endres. Departementet peker på at ingen offentlige etater har gitt innspill som sier at tjenstedirektivet vil nødvendiggjøre lov- eller praksisendringer på deres ansvarsområde på dette punktet. Unntaket for ar-

beidsretten som i høringsnotatet var foreslått tatt inn i loven § 2 annet ledd bokstav c og bokstav f, foreslås videreført i lovforslaget § 3 bokstav a.

FORHOLDET TIL ANNEN EØS-RETT

Artikkel 3 nr. 3 bestemmer at EØS-statene skal anvende bestemmelsene i tjenstedirektivet i henhold til traktatens regler om etableringsretten og fri bevegelse av tjenester. Denne bestemmelsen innebærer at tjenstedirektivet skal tolkes i tråd med gjeldende EØS-rett for tjenesteyting og etablering, bortsett fra på de områder der direktivet tydelig endrer gjeldende rett. Det må etter dette legges til grunn at tjenstedirektivet bygger på og utfyller gjeldende rett på området, men at det er sekundært til andre EØS-rettsakter der disse gir anvisning på andre løsninger enn det det er lagt opp til i tjenstedirektivet.

Artikkel 3 nr. 1 sier at dersom bestemmelser i tjenstedirektivet kommer i motstrid med en bestemmelse i en annen EØS-rettsakt som omhandler særlige sider av adgang til eller utøvelse av en tjenestevirksomhet på bestemte sektorer eller for bestemte yrker, skal bestemmelsen i den andre EØS-rettsakten gjelde og komme til anvendelse på de berørte sektorene eller yrkene.

En allerede betydelig del av sekundær EØS-rett omhandler tjenestevirksomhet. Tjenstedirektivet utfyller denne. Artikkel 3 nr. 1 innebærer imidlertid ikke at alle sektorer som er regulert i direktiver og forordninger, og som ikke er eksplisitt unntatt tjenstedirektivet, ikke berøres av direktivets innhold. Tjenstedirektivet gjelder for all tjenestevirksomhet som ikke er unntatt så langt det ikke oppstår en konflikt mellom bestemmelser i direktivet og bestemmelser i annen sekundær lovgivning.

For de områder som er unntatt fra tjenstedirektivets virkeområde, eller enkelte bestemmelser i tjenstedirektivet, gjelder den generelle eller spesielle EF-retten.

BEMANNINGSTJENESTER

Departementet viser til tjenstedirektivet artikkel 2 nr. 2 bokstav e) og beskrivelsen av unntaket for bemanningsforetak i høringsnotatet, der det går frem at tjenstedirektivet ikke omfatter tjenester av bemanningsforetak. I lys av høringsuttalelsen fra Fellesforbundet er det grunn til å påpeke at det er et skille mellom innleie av arbeidskraft fra et bemanningsforetak, og en avtale om et tidsavgrenset tjensteoppdrag fra en tjenesteyter, som vil være et foretak, jf. tjenstebegrepet. Det første tilfellet er ikke omfattet av tjenstedirektivet. Det andre tilfellet er omfattet.

HELSETJENESTER

Tjenstedirektivet gjelder ikke helsetjenester. Ordlyden i selve direktivteksten er svært vid, mens

en avgrensning som beskrevet i fortalen ville gjøre unntaket betydelig snevrere. Dette kan skape uklarhet med hensyn til hvordan man skal trekke grensene for direktivets virkeområde. Det ville være uhenksmessig med en fortolkning av direktivet dit hen at unntaket kun gjelder tjenester som strengt tatt er forbeholdt («reservert») helsepersonell i den forstand at det er forbudt for andre å yte slike tjenester, og departementet finner ikke grunn til å legge avgjørende vekt på fortalen på dette punkt. Direktivets ordlyd gir rom for en videre tolkning og reelle hensyn taler for denne.

Tjenstedirektivet må forstås slik at det ikke oppfatter det som etter en alminnelig forståelse av helselovgivningen oppfattes som helsetjenester. Det samme gjelder tjenester som utføres av helsepersonell og rettslig sett i hovedsak likestilles med vanlige helsetjenester, jf. ovenfor. Helserelaterte tjenester utført av tjenesteytere som ikke er helsepersonell, for eksempel alternativ behandling, faller ikke inn under unntaket for helsetjenester. Slike tjenester omfattes derfor av tjenstedirektivet. Det er ikke identifisert behov for lovendringer som følge av dette.

Det har ikke kommet inn noen høringsuttalelser som tilsier at departementets forståelse av unntaket for helsetjenester i tjenstedirektivet artikkel 2 nr. 2 bokstav f) bør endres. Unntaket for helsetjenester ble i høringsnotatet foreslått gjennomført i lovutkastet § 2 tredje ledd bokstav e.

1.4 Forenkling og felles kontaktpunkt

Tjenstedirektivet kapittel II inneholder bestemmelser som skal fremme administrativ forenkling og modernisering. Gjennom forenkling av fremgangsmåter og regelverk, og opprettelse av felles kontaktpunkt, skal det bli lettere for tjenesteytere å drive grenseoverskridende tjenesteyting og å etablere seg i en EØS-stat.

Bestemmelsene i kapittelet kommer imidlertid til anvendelse på alle fremgangsmåter som gjelder adgang til eller utøvelse av tjenestevirksomhet, og skiller derfor ikke mellom nasjonale og utenlandske tjenestetilbydere. Tjenstedirektivet artikkel 5 nr. 1 pålegger EØS-statene en plikt til å gjennomgå fremgangsmåter knyttet til adgangen til og utøvelsen av en tjenestevirksomhet. Dersom disse ikke er tilstrekkelig enkle, skal EØS-statene forenkle dem.

1.4.1 Felles kontaktpunkt

Artikkel 6 nr. 1 bokstav a) og b) og artikkel 8 pålegger EØS-statene en plikt til å opprette eller inneha et eller flere felles kontaktpunkter, på engelsk "point of single contact". Kontaktpunktet skal være elektronisk tilgjengelig. Artikkel 6 og 8 innebærer ikke at søknader og lignende må behandles av selve kontakt-

punktet. Det er opp til den enkelte EØS-stat å bestemme hvem som skal operere som kontaktpunkt i staten.

EØS-statene er ikke forpliktet til å opprette ett kontaktpunkt for alle typer tjenestevirksomhet, men dersom en tjenesteyter må søke om tillatelse til å utøve en tjenestevirksomhet, skal alle nødvendige fremgangsmåter kunne gjennomføres ved ett kontaktpunkt. Det er mulig å ha forskjellige kontaktpunkter for forskjellige kommuner, fylkeskommuner eller tjenestevirksomheter.

Artikkel 7 nr. 6 sier at ansvarlige myndigheters plikt til å bistå tjenesteytere og -mottakere ikke krever at disse myndighetene gir juridisk rådgivning i enkeltsaker, men gi generelle opplysninger om hvordan krav vanligvis blir tolket eller anvendt.

KONTAKTPUNKT I NORGE – ALTINN

I Regjeringens handlingsplan for elektroniske tjenester til næringslivet fremgår det at elektroniske tjenester rettet mot næringslivet skal gjøres tilgjengelige i Altinn-portalen, som drives av Brønnøysundregistrene. Mye relevant informasjon og en rekke søknadsprosesser med toveis kommunikasjon finnes allerede tilgjengelig i Altinn-portalen. Portalen er dermed et kontaktpunkt i dag, og et godt utgangspunkt som kontaktpunkt i henhold til tjenstedirektivet artikkel 6 og 8. Etter en kartlegging høsten 2006, ble det konkludert med at Altinn er den portalen som har mest av den infrastrukturen og funksjonaliteten som kreves for å kunne etterleve kravene i tjenstedirektivet, og som derfor skal være kontaktpunkt også i henhold til tjenstedirektivet.

Det er imidlertid få av tjenestene som omfattes av tjenstedirektivet som per i dag er tilgjengelig i Altinn-portalen. Det må derfor påregnes noe arbeid for å oppgradere Altinn i tråd med virkeområdet for tjenstedirektivet.

1.5 Informasjonskrav og andre kvalitetskrav

Tjenstedirektivet kapittel V har overskriften "Tjenestenes kvalitet". Bestemmelsene i kapitlet nedfeller et sett av tiltak for å fremme kvalitet på tjenesteytelsen, og informasjon og åpenhet knyttet til tjenesteyterne og deres tjenester.

1.5.1 Opplysninger om tjenesteytere og deres tjenester

Artikkel 22 stiller krav til hvilke opplysninger tjenesteyterne skal gjøre tilgjengelig for tjenstemottakerne. Direktivet skiller mellom opplysninger som skal gjøres tilgjengelig uoppfordret, og opplysninger som skal gjøres tilgjengelig etter anmodning fra tjenstemottaker. Hvilke opplysninger dette gjelder er listet opp i proposisjonen.

Det følger av tjenstedirektivet artikkel 22 nr. 5 at direktivets opplysningsregler gjelder i tillegg til

det som følger av annen sekundærrett, og at nasjonal rett kan stille andre krav til etablerte tjenesteytere. Siden virkeområdet til tjenstedirektivets regler ikke er sammenfallende med de andre direktivene eller øvrig nasjonalt regelverk, er det vanskelig å unngå at innlemmelse av tjenstedirektivet i norsk rett kan føre til et noe mer uoversiktlig regelverk.

Departementet vil kun gjennomføre tjenstedirektivets krav i tjensteloven, og vil derfor ikke i loven stille strengere krav verken til etablerte eller midlertidige tjenesteytere, enn det som følger av tjenstedirektivet.

1.5.2 Kommersiell kommunikasjon av lovregulerte yrker

Artikkel 24 nr. 1 bestemmer at EØS-statene skal fjerne alle forbud mot kommersiell kommunikasjon (markedsføring) av lovregulerte yrker.

Det er ikke avdekket noen totale forbud mot kommersiell kommunikasjon i norsk rett eller behov for å gjøre endringer i eksisterende regelverk. EØS-statene må, der hvor det er relevant, ikke bare sørge for at lovgivningen tilpasses kravet i direktivet på dette punktet, men også reglene til bransjeorganer, yrkessammenslutninger og andre yrkesorganisasjoner som er definert som krav i artikkel 4 nr. 7. Dette sikres ved at reglene om retten til markedsføring samt innholdet av denne gjennomføres i loven.

1.5.3 Virksomhet innenfor flere områder

Ifølge artikkel 25 nr. 1 skal ikke tjenesteytere bli pålagt utelukkende å utøve en bestemt virksomhet. Muligheten til å utøve virksomheten sammen med andre tjenesteytere, eller til å utøve flere former for virksomhet samtidig, skal heller ikke kunne begrenses. Restriksjoner i denne adgangen begrenses til det som er nødvendig for å sikre de lovregulerte yrkenes upartiskhet, uavhengighet og integritet.

Artikkel 25 nr. 2 er ikke egnet til å gjennomføres direkte i loven. Imidlertid vil det være slik at der hvor det er en fare for interessekonflikter, yrkets uavhengighet eller upartiskhet, eller at de yrkesetiske reglene og særlig reglene om taushetsplikt ikke er forenlige, så vil det også være behov for regulering. Departementet har gjennomført en kartlegging fra de øvrige departementene, Disse har vurdert at krav i norsk rett oppfyller vilkårene i tjenstedirektivet, slik at det ikke er nødvendig å endre disse som følge av tjenstedirektivet.

Det følger av artikkel 26 nr. 3 at EØS-statene, i samarbeid med Kommisjonen, skal oppfordre bransjeorganer, handelskamre, håndverksforeninger og forbrukerorganisasjoner på deres territorium, til å samarbeide på EØS-nivå for å fremme kvaliteten på de tjenester som ytes, særlig ved å gjøre det enklere å vurdere en tjenesteyters faglige dyktighet. Disse for-

pliktelsene er ikke nødvendig å gjennomføre i lov, og anses heller ikke egnet til dette.

TVISTELØSNING

I henhold til tjenstedirektivet artikkel 27 nr. 1 skal EØS-statene treffe de generelle tiltak som er nødvendige for å sikre at tjenesteyterne oppgir kontaktopplysninger, og da særlig postadresse, telefaksnummer eller e-postadresse samt telefonnummer som alle tjenestemottakere kan anvende for å sende inn en klage eller en anmodning om informasjon om tjenesten som ytes. Bestemmelsen i artikkel 27 nr. 1 samsvarer i stor grad med opplysninger som kreves etter artikkel 22 nr. 1 bokstav a). Etter departementets vurdering kan disse bestemmelsene gjennomføres samlet i loven, se § 20 første ledd bokstav a i lovforslaget.

Et eventuelt behov for gjennomføringslovgivning vurderes i tilknytning til sektorlovgivningen.

1.6 Etablering

Ifølge artikkel 4 nr. 5 menes med etablering tjenesteyterens faktiske utøvelse av økonomisk virksomhet, slik det er vist til i EØS-avtalen artikkel 31, i et ubestemt tidsrom, ved bruk av fast infrastruktur der tjenesten faktisk utføres.

EØS-retten skiller mellom midlertidig tjenesteyting, som faller inn under EØS-avtalen artikkel 36 og 37, og etablering av økonomisk aktivitet, som faller inn under EØS-avtalen artikkel 31.

Det følger av praksis fra EF-domstolen at hvorvidt tjenesteytelsen er midlertidig eller innebærer en etablering, må avgjøres konkret på bakgrunn av ytelsens varighet, hyppighet, periodiske karakter og kontinuitet. Det kan ikke stilles opp noen tidsgrense for når utøvelse av økonomisk aktivitet går over fra å være midlertidig til å innebære etablering. Det fremgår av fortalen at i samsvar med denne definisjonen, som krever at det faktisk utøves en økonomisk virksomhet på tjenesteyterens etableringssted, utgjør bare en postkasse ingen etablering. Etter EØS-avtalen artikkel 31 omfatter begrepet etablering både primær og sekundær etablering.

1.6.1 Rettigheter for tjenesteytere som vil etablere seg

EØS-avtalen artikkel 31 forbyr restriksjoner på retten til å etablere seg. I tjenstedirektivet kapittel 3 gis det regler som i stor grad samler og stadfester rettspraksis. Kapittelet omfatter tillatelsesordninger, både vilkår for å ha slike ordninger og saksbehandlingsregler ved tildeling av tillatelser, og hvilke krav til tjenesteytere som er forbudt eller kan være forbudt og som derfor må vurderes av EØS-statene. Reglene gjelder både der hvor tjenesteytere ønsker å etablere

seg i annen EØS-stat og der hvor etablering skjer i egen stat

1.6.1.1 TILLATELSESORDNINGER

Ifølge artikkel 9 nr. 1 skal ikke EØS-statene gjøre adgangen til eller utøvelsen av en tjenestevirksomhet avhengig av en tillatelsesordning med mindre følgende vilkår er oppfylt:

- a) tillatelsesordningen innebærer ikke forskjellsbehandling av vedkommende tjenesteyter,
- b) behovet for en tillatelsesordning er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn,
- c) den målsetningen som ønskes oppnådd kan ikke nås gjennom et mindre restriktivt tiltak, særlig fordi en etterfølgende kontroll vil finne sted for sent til å ha noen faktisk virkning.

En tillatelsesordning må begrunnes ut fra tvingende allmenne hensyn. Økonomiske hensyn, herunder proteksjonistiske hensyn og styrking av nasjonal økonomi, vil ikke kunne anerkjennes som tvingende allmenne hensyn. Det samme gjelder rene forvaltningsmessige hensyn. Under enhver omstendighet må ikke slike tillatelsesordninger eller restriksjoner innebære forskjellsbehandling på grunnlag av EØS-borgeres nasjonalitet eller foretaks etableringsstat. Videre må proporsjonalitetsprinsippet alltid respekteres.

Det følger av artikkel 10 nr. 1 at EØS-statenes tillatelsesordninger skal være basert på kriterier som utelukker at den ansvarlige myndigheten utøver sin kompetanse på en vilkårlig måte. Selv om vilkårene i artikkel 9 for å ha en tillatelsesordning er oppfylt, setter artikkel 10 vilkår for utformingen av tillatelsesordningene.

Departementets vurderinger

Disse kravene til tillatelsesordningen og kriteriene for å få tillatelse gir rettigheter for tjenesteytere som må gjennomføres i lov, og i loven her foreslås det å samle disse kravene i én bestemmelse, se loven § 10.

Forvaltningsloven gir regler om begrunnelse av enkeltvedtak og klageadgang i samsvar med kravene i direktivet. Enkeltvedtak vil også kunne bringes inn for domstolene. Forvaltningsloven oppfylder derfor kravene i tjenstedirektivet artikkel 10 nr. 6. Det fremgår også av forvaltningsloven § 11a at forvaltningen plikter å forberede og avgjøre saker «uten ugrunnet opphold». Etter departementets vurdering oppfylder forvaltningsloven på dette punktet kravet i tjenstedirektivet artikkel 10 nr. 5, om at tillatelse skal gis så snart det er slått fast at vilkårene for tillatelsen er oppfylt. Det er derfor ikke nødvendig å gjennomføre artikkel 10 nr. 5 og nr. 6 i loven her.

Det er et alminnelig forvaltningsrettslig prinsipp i norsk rett at myndighetene kan tilbakekalle tillatelser, dersom vilkårene for tillatelse ikke lenger er tilstede eller forutsetningene for tillatelsen ikke lenger er oppfylt. Tjenestedirektivet vil ikke medføre endringer i dette.

Valg mellom flere kandidater

Artikkel 12 nr. 1 omtaler tilfeller der antallet tillatelser som er tilgjengelige for en gitt virksomhet er begrenset, på grunn av knapphet på naturressurser eller teknisk kapasitet. I slike tilfeller skal EØS-statene anvende en fremgangsmåte for utvelging blant mulige kandidater som gir full garanti for upartiskhet og åpenhet. Dette inkluderer tilstrekkelig offentlighet om at saksbehandling vil bli innledet samt offentlighet om gjennomføring og fullføring av saksbehandlingen.

Artikkel 12 nr. 2 bestemmer at i de tilfeller det er vist til i nr. 1, skal tillatelse gis for et passende begrenset tidsrom. Tillatelsen kan ikke bli automatisk fornyet.

Ifølge fortalen punkt 62 bør tillatelsene som gis ikke ha en uforholdsmessig lang varighet. Særlig må varigheten på tillatelsen som gis, fastsettes slik at den ikke innskrenker eller begrenser fri konkurranse ut over det som er nødvendig for at tjenesteyteren kan få tilbake sine investeringskostnader og få en rimelig avkastning på investert kapital.

Bestemmelsen gir rettigheter for tjenesteytere, som foreslås gjennomført i loven her.

Fremgangsmåter for å gi tillatelser

Artikkel 13 gir ulike bestemmelser vedrørende saksbehandlingen knyttet til tillatelser og andre bestemmelser av forvaltningsrettslig art.

I loven her legges det opp til at gjennomføring av tjenestedirektivets krav til saksbehandlingsfrist gjøres i særlovgivningen, slik at fristen kan tilpasses etter behovene i den enkelte tillatelsesordning.

Etter tjenestedirektivet artikkel 13 nr. 4 skal en søknad anses innvilget dersom den ikke er avgjort innen tidsfristen, med mindre en annen ordning kan begrunnes ut fra tvingende allmenne hensyn. En slik automatisk innvilgelse som tjenestedirektivet legger opp til, er ikke vanlig i norsk rett. Departementet foreslår i loven her å gjennomføre direktivets hovedregel, men slik at unntak i samsvar med direktivets unntaksvilkår kan fastsettes i særlovgivningen, enten i lov eller forskrift. Det foreslås i proposisjonen endringer i flere særlover, for å ta inn hjemmel til å gi forskrift om blant annet unntak fra automatisk innvilgelse, og også om saksbehandlingsfrist.

FORBUDTE KRAV

Artikkel 14 setter forbud mot at EØS-statene stiller nærmere bestemte krav til tjenesteytere som øn-

sker å etablere seg i EØS-staten, som betingelse for å starte eller utøve tjenestevirksomhet.

Regler fastsatt i tariffavtaler fremforhandlet av partene i arbeidslivet regnes ikke som et krav i henhold til direktivet.

Artikkel 14 nr. 1 forbyr krav som innebærer forskjellsbehandling, og som direkte eller indirekte er begrunnet i statsborgerskap, eller, når det gjelder selskaper, i etableringssted. Fortalen punkt 65 sier også at en EØS-stat heller ikke kan gi noen fordeler til tjenesteytere som har en særlig nasjonal eller lokal sosioøkonomisk tilknytning.

Som det fremgår av fortalen punkt 64 vil de krav som oppregnes i artikkel 14 som forbudte krav, allerede være i strid med EF-traktaten artikkel 43. Artikkelen 14 systematiserer, samler og stadfester derfor i stor grad den praksis som har vært fra EF-domstolen, med hensyn til hva slags krav som er i strid med EF-traktatens regler om etableringsretten. Tjenestedirektivet gjør dermed ikke endringer i gjeldende rett på dette punktet. Ved å tydeliggjøre innholdet av rettspraksis vil det imidlertid være enklere for EØS-statene, andre pliktsubjekter og rettighetssubjektene for etableringsreglene å vite hvilke krav som utgjør forbudte begrensninger, og dermed vil det også kunne være enklere å håndheve rettighetene.

Departementets vurderinger

Alle departementene har foretatt en kartlegging av regelverket på sine ansvarsområder, og ikke avdekket noen krav som nevnt i artikkel 14. Det er derfor ikke behov for endringer i eksisterende lover som følge av tjenestedirektivets krav. For å sikre tjenesteyters rettigheter til ikke å bli utsatt for slike krav i fremtiden, eller for krav som er blitt oversett i kartleggingen, er det etter departementets vurdering likevel nødvendig å gjennomføre bestemmelsen i artikkel 14 i lovs form.

Tjenestedirektivet gjør ingen endringer i gjeldende rett med hensyn til hvilke krav som kan være forbudt, men pålegger EØS-statene en vurderings-, rapporterings- og meldeplikt. Rapporteringsplikten følger av tjenestedirektivet artikkel 39.

1.6.2 Rapportering av tillatelsesordninger og krav til etablerte tjenesteytere

I henhold til tjenestedirektivet artikkel 9 nr. 2 må EØS-EFTA-statene, i en rapport som skal gis til EFTAs overvåkingsorgan etter artikkel 39 nr. 1 senest 28. desember 2009, identifisere hvilke tillatelsesordninger staten har. EUs medlemsstater skal rapportere sine tillatelsesordninger til Kommisjonen. For øvrig er rapporteringsplikten den samme for alle EØS-statene. EØS-statene må begrunne på hvilken måte hver enkelt tillatelsesordning oppfyller vilkårene i artikkel 9 nr. 1. Dette innebærer at EØS-statene må lage en

oversikt over alle tillatelsesordninger som eksisterer i den enkelte staten, og som faller inn under tjenstedirektivets virkeområde. Rapporteringsplikten omfatter kun eksistensen av tillatelsesordninger og ikke kriteriene og vilkårene for å gi slik tillatelse.

Hvert departement har kartlagt hvilke tillatelsesordninger i norsk rett som faller inn under tjenstedirektivets artikkel 9, og om disse oppfyller vilkårene i tjenstedirektivets artikkel 9. Departementene har også kartlagt krav som faller inn under artikkel 15 nr. 2 og artikkel 25. Det er i forbindelse med denne kartleggingen ikke identifisert behov for noen endringer i eksisterende tillatelsesordninger eller krav som følger av tjenstedirektivets.

1.7 Midlertidig tjenesteyting

Oppbyggingen av tjenstedirektivets bygger på EØS-avtalens system med skille mellom regler om etablering og regler om grenseoverskridende tjenesteytelser, også kalt midlertidige tjenesteytelser. Skillet mellom etableringssituasjoner og tilfeller av grenseoverskridende tjenesteyting har betydning for hvilken EØS-stats rett som kommer til anvendelse på tjenesteyteren. Dersom tjenesteyteren ikke kan regnes som etablert i den EØS-staten der tjenesten ytes, kommer reglene om midlertidige tjenester til anvendelse. Med etableringsstat menes den staten der tjenesteyteren er registrert som foretak. Med vertsstat menes den staten der tjenesteyteren tilbyr sine tjenester, men hvor vedkommende ikke er etablert.

Reglene om grenseoverskridende tjenesteyting i EØS-avtalen får anvendelse på tre forskjellige forhold. Det første er der ytelsen i seg selv er grensekryssende. Det andre forholdet er der tjenesteyteren fysisk begir seg til en annen medlemsstat for å yte tjenesten i det som da kalles vertsstaten. I henhold til praksis fra EF- og EFTA-domstolen omfatter EØS-avtalen også en tredje situasjon, der tjenestemottakeren begir seg til tjenesteyterens etableringsstat for å motta tjenesten der.

1.7.1 Retten til å yte tjenester

Utgangspunktet for artikkel 16 nr. 1 første og annet ledd er at en tjenesteyter har rett til å yte tjenester i andre EØS-stater enn etableringsstaten. Første og annet ledd sammenholdt ser ut til å stadfeste prinsippet i EØS-avtalen 36, som forbyr restriksjoner på friheten til å yte tjenester i en annen EØS-stat enn etableringsstaten.

Krav til tjenesteytere må for det første tilfredsstille prinsippet om likebehandling. Sammenlignet med gjeldende EØS-rett innebærer kravet om likebehandling en formell innskrenkning av hva slags krav som kan gjøres gjeldende overfor tjenesteytere fra andre EØS-stater. Likebehandlingskravet i artikkel 16 innebærer altså et absolutt forbud mot forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet.

I tjenstedirektivets artikkel 16 er hensynene som kan begrunne en restriksjon begrenset til offentlig orden, offentlig sikkerhet, folkehelsen og miljøvern. Sammenlignet med gjeldende EØS-rett innebærer derfor artikkel 16 nr. 1 tredje ledd bokstav b) en innskrenkning av de hensyn det er tillatt å legge vekt på for å begrunne en restriksjon på grenseoverskridende tjenesteyting. Det må likevel kunne legges til grunn at EØS-statene har et visst handlingsrom til å avgjøre hva som utgjør offentlig orden i lys av nasjonale behov og verdier.

Begrepet offentlig sikkerhet tilsvarer det engelske public security. Også her kreves det at tiltaket gjelder en reell og alvorlig trussel mot en grunnleggende samfunnsinteresse. Innholdet i begrepet folkehelsen er ikke spesifikt definert av EF-domstolen, men relevant rettspraksis tyder på at også her må det foreligge en reell og alvorlig trussel.

Artikkel 16 nr. 1 tredje ledd bokstav c) sier at krav som gjøres gjeldende overfor en tjenesteyter fra en annen EØS-stat må respektere proporsjonalitetsprinsippet. Prinsippet innebærer et krav om forholdsmessighet mellom restriksjonene og det formålet som skal oppnås. Proporsjonalitetsprinsippet anvendes i enhver vurdering av om et nasjonalt tiltak er i overensstemmelse med EØS-rettens regler om fri bevegelse for varer, tjenester, kapital og personer. Det finnes derfor en stor mengde rettspraksis som omhandler proporsjonalitetsprinsippet og hvordan dette skal forstås.

Artikkel 16 nr. 2 bokstav a) sier at EØS-statene ikke kan pålegge tjenesteytere å etablere seg i den EØS-staten der tjenesten ytes. Det foreligger altså en presumpsjon for at et pålegg om etablering er en restriksjon på tjenesteyterens rett til fri bevegelse i det indre marked, i strid med tjenstedirektivets artikkel 16 nr. 1.

Artikkel 16 nr. 2 bokstav b) sier at vertsstaten ikke kan kreve at en tjenesteyter fra en annen EØS-stat må ha tillatelse fra ansvarlig myndighet i vertsstaten for å yte den bestemte tjenesten. Det foreligger altså en presumpsjon for at et krav om tillatelse er en restriksjon på tjenesteyterens rett til fri bevegelse i det indre marked, i strid med tjenstedirektivets artikkel 16 nr. 1.

Artikkel 16 nr. 2 bokstav g) inneholder en presumpsjon for at restriksjoner på adgangen til å yte tjenester som er omtalt i artikkel 19, er i strid med prinsippet om rett til å yte tjenester i tjenstedirektivets artikkel 16 nr. 1. Artikkel 19 forbyr begrensninger på adgangen til å motta tjenester.

DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Tjenstedirektivets artikkel 16 nr. 1. første og andre ledd slår fast retten for tjenesteytere til å yte tjenester i en annen EØS-stat enn den de er etablert i.

Retten til å yte tjenester på midlertidig basis følger av EØS-avtalen artikkel 36, og gjelder derfor som norsk lov, jf. EØS-loven § 1. Etter departementets vurdering er det derfor ikke strengt nødvendig å duplisere denne retten i en egen lovbestemmelse. I høringsnotatet ble det foreslått at loven kun gjenspeiler tjenstedirektivets bestemmelser om hvilke restriksjoner som kan oppstilles på denne retten samt unntaket fra dette, siden dette er de reelle endringene i forhold til EØS-avtalens generelle bestemmelser.

Departementet mener at høringsnotatets utkast til gjennomføring av tjenstedirektivet artikkel 16 i all hovedsak bør videreføres i forslaget til tjensteloven. Av hensyn til en helhetlig utforming av paragrafen og informasjon til brukerne, foreslår departementet at det tas inn en bestemmelse som uttrykkelig gjenspeiler retten til å yte tjenester i Norge for tjensteytere som er etablert i en annen EØS-stat.

1.7.2 Unntak fra prinsippet om rett til å yte tjenester

TJENESTER AV ALLMENN ØKONOMISK INTERESSE

Artikkel 17 nr. 1 bestemmer at artikkel 16 ikke kommer til anvendelse på tjenester av allmenn økonomisk interesse som ytes midlertidig i en annen EØS-stat enn etableringsstaten. Unntaket for tjenester av allmenn økonomisk interesse innebærer i praksis at artikkel 16 ikke kommer til anvendelse for de offentlige eller offentlig finansierte tjenestene som omfattes av tjenstedirektivet. I Norge vil dette innebære at regulering av tjenester av allmenn økonomisk interesse ikke påvirkes av tjenstedirektivet artikkel 16. Slik regulering kan i henhold til unntaket gjøres gjeldende overfor en tjensteyter fra en annen EØS-stat, uavhengig av hvordan samme tjensteytelse er regulert eller definert i tjensteyterens etableringsstat.

Samferdselsdepartementets vurdering tilsier at posttjenester fullt ut er unntatt fra virkeområdet til tjenstedirektivet, se avsnitt 4.3.10.

Unntakene innebærer videre at tjenstedirektivets regler om midlertidig tjensteyting ikke kommer til anvendelse på tjenester av allmenn økonomisk interesse som faller inn under eldirektiv II og gassmarkedsdirektiv II. Det er dermed ikke sagt at de øvrige bestemmelsene i tjenstedirektivet får anvendelse på energisektoren. Etter forrangsbestemmelsen i tjenstedirektivets artikkel 3 nr. 1, jf. artikkel 9 nr. 3, vil særskilt sektorregulering i el- og gassdirektivene gå foran tjenstedirektivet ved eventuell motstrid.

I henhold til artikkel 17 nr. 1 bokstav d) kommer artikkel 16 ikke til anvendelse på tjenester som gjelder distribuering og levering av vann, samt tjenester som gjelder spillvann. Unntaket gjelder for alle forhold ved de tjenestene som er nevnt, forutsatt at tje-

nesten anses som en tjeneste av allmenn økonomisk interesse.

I henhold til artikkel 17 nr. 1 bokstav d) kommer artikkel 16 heller ikke til anvendelse på avfallsbehandlingstjenester.

SPESIFIKKE UNNTAK

Utsending av arbeidstakere

I henhold til artikkel 17 nr. 2 kommer artikkel 16 ikke til anvendelse på saker som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjensteyting (utsendingsdirektivet). Utendingsdirektivet har forrang foran tjenstedirektivet, jf. artikkel 3 nr. 1 bokstav a).

Personopplysninger

I henhold til artikkel 17 nr. 3 kommer artikkel 16 ikke til anvendelse på saker som omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger. Artikkel 16 får dermed ikke anvendelse på tjenester som krever advokat- eller rettshjelpsbevilling, såfremt forholdet reguleres av direktiv 77/249/EØF.

Rettslig inkasso

I henhold til artikkel 17 nr. 5 kommer artikkel 16 ikke til anvendelse på rettslig inkasso, altså virksomhet som innebærer innkreving av gjeld gjennom domstolene.

Yrkeskvalifikasjoner og tilknyttede krav

I henhold til artikkel 17 nr. 6 kommer artikkel 16 ikke til anvendelse på saker som omfattes av del II i europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, samt krav i EØS-staten der tjenesten ytes som reserverer en virksomhet for et bestemt yrke.

Oppholdstillatelse for tredjelandsborgere

I henhold til artikkel 17 nr. 9 kommer artikkel 16 ikke til anvendelse på EØS-statenes mulighet til å kreve visum eller oppholdstillatelse for ikke-EØS-borgere som flytter fra en EØS-stat til en annen i sammenheng med tjensteytingen. Bestemmelsen medfører at krav til visum, oppholdstillatelse eller meldeplikt for tjensteytere som er statsborgere i land utenfor EØS, som følger av Norges forpliktelser etter Schengen-konvensjonen, kan opprettholdes. Unntaket innebærer også at tilsvarende krav kan gjøres gjeldende overfor tredjelandsborgere som ikke omfattes av Schengen-konvensjonen, herunder tredjelandsborgere som flytter direkte fra en stat som ikke er part i Schengen-konvensjonen.

Avfallstransporttjenester

I henhold til artikkel 17 nr. 10 kommer artikkel 16 ikke til anvendelse på forhold innen avfallstransporttjenester som reguleres av rådsforordning (EØF) nr. 259/93 om overvåking og kontroll av avfallstransport innenfor, inn i og ut av Det europeiske fellesskap.

Immaterielle rettigheter

I henhold til artikkel 17 nr. 11 kommer artikkel 16 ikke til anvendelse på opphavsrett og beslektede rettigheter eller industriell eiendomsrett. Artikkel 16 kommer heller ikke til anvendelse på rettigheter som omfattes av rådsdirektiv 87/54/EØF av 16. desember 1986 om rettslig vern av halvlederprodukters kretsmønstre og av europaparlaments- og rådsdirektiv 96/9/EF av 11. mars 1996 om rettslig vern av databaser. Begrunnelsen for unntaket er at nasjonale regler knyttet til beskyttelse av immaterielle rettigheter skal kunne gjøres gjeldende overfor grenseoverskridende tjenesteytere.

Det legges til grunn at unntaket i artikkel 17 nr. 11 om immaterielle rettigheter ikke kan forstås utelukkende som eksistensen av rettigheten ettersom det ikke dekker noe tjenesteelement, men at unntaket derfor også må forstås slik at administrering av rettighetene omfattes.

Revisjon og årsregnskap

I henhold til artikkel 17 nr. 13 kommer ikke artikkel 16 til anvendelse på forhold regulert av europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF av 17. mai 2006 om lovfestet revisjon av årsregnskap og konsernregnskap (revisjonsdirektivet). Unntaket gjelder kun for revisjonstjenester, og ikke for revisjonsvirksomhet som sådan. Det nærmere innholdet i revisjonstjenestebegrepet er imidlertid uavklart.

Finansdepartementet er kjent med at det internt i EU søkes å avklare forholdet mellom revisjonsdirektivet, yrkeskvalifikasjonsdirektivet (direktiv 2005/36/EF) og tjenstedirektivet. Finansdepartementet har vist til at det er behov for en nærmere vurdering av dette forholdet. En slik vurdering vil bli foretatt av Finansdepartementet i forbindelse med gjennomføringen av yrkeskvalifikasjonsdirektivet for revisorer.

Leasing av kjøretøy

I henhold til artikkel 17 nr. 14 kommer ikke artikkel 16 til anvendelse på krav om registrering av kjøretøy som er leaset i en annen EØS-stat. Unntaket har bakgrunn i store forskjeller mellom EØS-statene når det gjelder bilavgifter, og skal sikre at EØS-statene kan kreve at biler som normalt befinner seg på deres territorium, skal registreres der. Direktivet anerkjenner altså utgangspunktet om at hver stat har en rett til

å kreve registrering av kjøretøy som vanligvis benyttes der.

UNNTAK I ENKELTSAKER

I henhold til artikkel 18 nr. 1 kan en EØS-stat gjøre unntak fra artikkel 16 i enkeltsaker når tiltaket er knyttet til tjenestesikkerhet.

Unntaksadgangen skal kun benyttes i særlige tilfeller. Tiltak må rettes mot en konkret tjenesteyter i en bestemt situasjon. Det kan ikke vedtas generelle bestemmelser for en bestemt type tjeneste eller for en kategori av tjenesteytere i medhold av artikkel 18.

1.7.3 Rettigheter for tjenestemottakere

Tjenstedirektivet kapittel IV avsnitt 2 omhandler tjenestemottakers rettigheter. Rettighetene etter kapittel IV avsnitt 2 kan bare påberopes av en fysisk eller juridisk person som mottar eller har til hensikt å motta en tjeneste. Kapittel IV avsnitt 2 retter seg mot myndighetene i EØS-statene, med det er like fullt klart at tjenestemottaker utleder rettigheter fra bestemmelsene. Tjenesteytere som får plikter etter bestemmelsen kan være både et offentlig organ som yter en tjeneste og en privat tjenesteyter.

FORBUDTE BEGRENSNINGER

I henhold til artikkel 19 kan ikke EØS-statene pålegge en tjenestemottaker krav som begrenser bruken av en tjeneste fra en tjenesteyter som er etablert i en annen EØS-stat. Artikkel 19 må etter dette forstås som et forbud mot forskjellsbehandling, slik at generelle begrensninger som ikke forskjellsbehandler, som hovedregel vil være tillatt.

Det er i utgangspunktet logisk at de samme unntakene gjelder for avledede rettigheter som for hovedrettigheten, og at unntakene i artiklene 16 og 17 derfor får anvendelse også på artikkel 19. Inndelingen av kapittel IV i tjenstedirektivet taler imidlertid mot dette. Inndelingen og ordlyden i overskriftene tilsier at unntakene som gjelder for adgangen til å yte tjenester ikke får anvendelse på retten til å motta tjenester. På denne bakgrunn legges det til grunn at unntakene fra retten til å yte tjenester i direktivet artikkel 16, og unntakene i artikkel 17, ikke gjelder for retten til å motta tjenester i artikkel 19.

FORBUD MOT FORSKJELLSBEHANDLING

I henhold til artikkel 20 nr. 1 skal EØS-statene påse at tjenestemottakeren ikke underlegges krav som innbærer forskjellsbehandling. Bestemmelsen regulerer situasjonen der en tjenestemottaker fra annen EØS-stat ønsker å motta en tjeneste i tjenesteyterens etableringsstat, både ved å reise dit, og ved å kjøpe en tjenesteytelse som i seg selv er grensekryssende. Det er i slike tilfeller ikke tillatt å stille krav

som forskjellsbehandler basert på mottakerens statsborgerskap, bosted eller etableringsstat.

1.7.4 Rapportering og meldeplikt

Tjenestedirektivet artikkel 39 nr. 5 annet ledd forplikter EØS-statene til å melde iverksetting av nye krav som kan gjøres gjeldende i henhold til artikkel 16 nr. 1. Meldeplikten for nye regler er en løpende plikt. Departementet foreslår å gjennomføre meldeplikten ved en endring i EØS-høringsloven.

1.8 Administrativt samarbeid og fullmakter til Europakommisjonen

1.8.1 Generell plikt til administrativt samarbeid

Godt administrativt samarbeid mellom myndighetene i de 30 EØS-statene er en av forutsetningene for et velfungerende indre marked, noe som også understrekes i tjenestedirektivets fortale punkt 105. Regler om tilsyn med tjenesteytere forvaltes i EØS-statene av myndigheter på både lokalt, regionalt og nasjonalt plan. Forvaltningen er ulikt organisert i de forskjellige statene og det er behov for et felles system som sikrer effektivt samarbeid over statsgrensene, mellom de ansvarlige myndighetene. En viktig del av tjenestedirektivet er derfor bestemmelsene i kapittel VI om administrativt samarbeid mellom ansvarlige myndigheter i EØS-statene. Det viktigste er at tjenestedirektivet artikkel 28 nr. 1 slår fast at EØS-statene har plikt til å samarbeide om tilsyn med tjenesteytere. Det har frem til nå ikke eksistert formelle samarbeidskanaler eller formelle plikter til samarbeid i samme utstrekning som under tjenestedirektivet.

Artikkel 28 nr. 1 bestemmer at EØS-statene skal gi hverandre gjensidig bistand, og skal iverksette tiltak for effektivt samarbeid med hverandre for å sikre tilsyn med tjenesteyterne og de tjenestene de yter. Resten av artikkel 28 og de øvrige bestemmelsene i kapittel VI presiserer hva samarbeidsplikten innebærer og hvordan samarbeidet skal gjennomføres. Det fremgår av fortalen punkt 106 at begrepet "tilsyn" i kapitlet om administrativt samarbeid, dekker aktiviteter som kontroll, innhenting av informasjon, problemløsning, håndheving og ilegging av sanksjoner samt etterfølgende oppfølgingstiltak.

Hvilke plikter ansvarlige myndigheter har vil være avhengig av om de opptrer som etableringsstatens tilsynsmyndighet eller vertsstatens tilsynsmyndighet. Med etableringsstaten menes den EØS-staten der tjenesteyteren er etablert. Med vertsstaten menes den EØS-staten der tjenesten ytes på midlertidig basis.

Fortalen punkt 108 utdyper forholdet mellom den generelle bistandsplikten og mer konkrete bistandsplikter i kapittel 6. Det fremgår at visse plikter til gjensidig bistand kommer til anvendelse både ved

midlertidig tjenesteyting og ved etablering, mens andre plikter til gjensidig bistand kun bør komme til anvendelse i saker om midlertidig tjenesteyting.

Fortalen punkt 108 sier også at andre plikter igjen bør komme til anvendelse i alle saker knyttet til midlertidig tjenesteyting, herunder områder som ikke omfattes av bestemmelsen om fri bevegelighet av tjenester. Det fremstår av ordlyden som noe uklart hva som menes med denne uttalelsen. Referansen til bestemmelsen om fri bevegelighet av tjenester gjelder artikkel 16 om rett til å yte tjenester. Trolig viser uttalelsen til at fordelingen av plikter mellom etableringsstaten og vertsstaten i artiklene 30 og 31, omfatter tilsyn med krav som kan ilegges i medhold av tjenestedirektivet artikkel 16. For tjenester som er omfattet av direktivet, men unntatt fra artikkel 16 gjennom artikkel 17, understreker fortalen punkt 108 at reglene om bistandsplikt i kapittel VI vil komme til anvendelse også for disse, i den utstrekning de passer.

1.8.2 Internal Market Information System (IMI)

Kommisjonen har allerede utviklet et elektronisk informasjonssystem for samarbeid mellom ansvarlige myndigheter under yrkeskvalifikasjonsdirektivet, som heter Internal Market Information System (IMI). Sammen med EØS-statene er det besluttet at dette systemet skal videreutvikles og tilpasses det administrative samarbeidet under tjenestedirektivet. Kommisjonen tar sikte på å vedta utfyllende regelverk om bruken av IMI i samsvar med fullmakten i artikkel 36. En beslutning fra Kommisjonen med utfyllende regelverk vil måtte innlemmes i EØS-avtalen på vanlig måte.

1.8.3 Tilsyn ved grenseoverskridende tjenesteyting

I artikkel 4 nr. 4 er etableringsstat definert som den EØS-staten der yteren av den aktuelle tjenesten er etablert. Av tjenestedirektivet fortalen punkt 37 går det frem at tjenesteyterens etableringsstat skal fastsettes i samsvar med rettspraksis fra EF- og EFTA-domstolen. Tjenestedirektivet gjør ingen endringer i gjeldende rett på dette punktet. Hvilken EØS-stat som er etableringsstaten, har betydning for å fastsette EØS-statens tilsyns- og bistandsplikter. Etableringsstaten har blant annet plikt til, på oppfordring fra andre EØS-stater, å foreta kontroller, inspeksjoner og undersøkelser samt å gi opplysninger om tjenesteyteren.

Artikkel 29 nr. 1 slår fast at når det gjelder tjenesteytere som midlertidig utfører tjenester i en annen EØS-stat enn der de er etablert, skal etableringsstaten på forespørsel fra en annen EØS-stat gi informasjon om tjenesteytere som er etablert der. Dette omfatter særlig bekreftelse på at tjenesteyteren er etablert i

EØS-staten og, så langt det er kjent, ikke utøver sin virksomhet på ulovlig måte.

Ifølge artikkel 29 nr. 2 skal etableringsstaten utføre de kontroller, inspeksjoner og undersøkelser som vertsstaten anmoder om. Etableringsstaten skal deretter informere om resultatene og eventuelt hvilke tiltak som er truffet. I denne sammenheng skal ansvarlig myndighet opptre så langt de har fullmakt til det i sitt respektive lovverk. Ansvarlig myndighet i etableringsstaten fastsetter hvilke tiltak som er mest egnet i den enkelte sak for å oppfylle anmodningen fra vertsstaten.

1.8.4 Varslingsordninger

Artikkel 32 nr. 1 bestemmer at når en EØS-stat blir oppmerksom på alvorlige spesifikke handlinger eller omstendigheter knyttet til en tjenestevirksomhet som vil kunne føre til alvorlig skade for personers helse eller sikkerhet, eller på miljøet, på eget eller andre EØS-staters territorium, skal EØS-staten underrette etableringsstaten, andre berørte EØS-stater og henholdsvis EFTAs overvåkingsorgan (for EØS-EFTA-statene) eller Kommisjonen (for medlemsstatene) innen kortest mulig tid. Bakgrunnen for bestemmelsen er å sørge for effektivt tilsyn med tjenesteyteren, og spesielt å beskytte tjenestemottakerne.

1.8.5 Informasjon om tjenesteyteres vandel

I henhold til artikkel 33 nr. 1 skal EØS-statene, på anmodning fra ansvarlig myndighet i en annen EØS-stat og i overensstemmelse med nasjonal lovgivning, gi opplysninger om disiplinære eller administrative tiltak eller strafferettslige sanksjoner og beslutninger, samt avgjørelser vedrørende insolvens eller konkurs som involverer bedrageri, som ansvarlig myndighet har ilagt tjenesteyteren og som er direkte relevant for tjenesteyterens kompetanse eller faglige troverdighet. EØS-staten som gir slike opplysninger, skal underrette tjenesteyteren om dette.

Opplysninger om en persons vandel utleveres i dag etter regler i strafferegistreringsloven og -forskriften. Det fremgår av forskriften § 13 at opplysninger normalt utstedes direkte til den attesten gjelder. Vedkommende legger selv attesten frem for kompetent myndighet. Fornyings- og administrasjonsdepartementet legger til grunn at denne typen ordninger, som ivaretar den registrertes personvern, vil kunne videreføres ved gjennomføring av tjenstedirektivet.

1.8.6 Fullmakter til Europakommisjonen

Fullmakten til å gi utfyllende regler til tjenstedirektivet tilligger Kommisjonen i samsvar med de prosedyreregler som er redegjort for i proposisjonen. Det er kun Kommisjonen som gis fullmakt til å gi slike utfyllende regler. EFTAs overvåkingsorgan vil

ikke ha fullmakt til å utfylle tjenstedirektivet. Siden Norge ikke er medlem i EU, vil Norge ikke kunne delta fullt ut i komitologiprosedyren som Kommisjonen må iverksette for å utarbeide reglene. Gjennom EØS-avtalen artikkel 100 vil Norge ha innpass i komiteene og delta i de uformelle drøftelsene, men vil ikke ha stemmerett og kan heller ikke overvære stemmegivningen.

Eventuelle utfyllende regler til tjenstedirektivet, som blir fastsatt av Kommisjonen i samsvar med komitologiprosedyrene, vil måtte innlemmes i EØS-avtalen på vanlig måte. Dersom Norge skal kunne delta i nettverket av myndigheter som nevnt i tjenstedirektivet artikkel 32 nr. 2, må eventuelle utfyllende regler innlemmes i EØS-avtalen.

1.9 Administrative og økonomiske konsekvenser

Tjenstedirektivet pålegger EØS-statene en plikt til å opprette eller inneha et eller flere felles kontaktpunkter. Kontaktpunktet skal være elektronisk tilgjengelig. Alle søknadsprosedyrer eller andre formaliteter som er nødvendige for å kunne starte og utøve tjenestevirksomhet, skal være elektronisk tilgjengelig og skal enkelt kunne fullføres elektronisk ved det relevante kontaktpunktet, overfor den ansvarlige myndighet.

Norge har allerede et kontaktpunkt i Altinn-portalen, som drives av Brønnøysundregistrene. Altinn har den infrastrukturen og funksjonaliteten som kreves for å kunne etterleve kravene i tjenstedirektivet. Det er imidlertid få av tjenestene som omfattes av tjenstedirektivet, som per i dag er tilgjengelig i Altinn-portalen. Det må derfor påregnes noe arbeid for å oppgradere Altinn i tråd med virkeområdet for tjenstedirektivet.

Altinn må tilrettelegges slik at nødvendig informasjon og elektroniske skjemaer fra ansvarlige myndigheter er lett tilgjengelig for norske og utenlandske næringsaktører. Brønnøysundregistrene får et redaktør- og samordningsansvar, tilsvarende det de har i dag på områder som ikke dekkes av tjenstedirektivet, men der Altinn er et kontaktpunkt. Ansvaret for oppdatering av informasjonen og de elektroniske søknadsprosessene vil som i dag ligge hos den enkelte ansvarlige myndighet. Brønnøysundregistrene overtar med andre ord ikke ansvaret for verken informasjon, registreringer eller saksbehandling.

Departementet forventer behov for ressurser i form av personell og kompetanse ved Brønnøysundregistrene for at Altinn skal kunne operere som kontaktpunkt i tråd med tjenstedirektivet. Det understrekes at Stortinget ikke med dette forventes å ta stilling til finansieringen. Eventuelle bevilgningsbehov vil bli forelagt Stortinget i de ordinære budsjettprosessene. Brønnøysundregistrene vil dele arbeidet med å utvikle Altinn som kontaktpunkt i henhold til

tjenestedirektivet i to faser. I første fase opprettes et forenklet kontaktpunkt innenfor dagens Altinn-løsning og parallelt utvikles et fullverdig kontaktpunkt som en del av Altinn II, som kan forventes å være klar i overgangen 2010-2011.

For myndighetene som har ansvar for de ulike registrerings- og tillatelsesordninger, vil det i større eller mindre grad måtte settes av ressurser for å tilrettelegge nødvendig informasjon og nødvendige søknadsprosesser elektronisk slik at brukerne kan fylle dem ut via Altinn-portalen.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, frå Framstegspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, frå Høgre, Torbjørn Hansen og Elisabeth Røbekk Nørve, frå Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, frå Kristeleg Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, frå Senterpartiet, leiaren Ola Borten Moe, og frå Venstre, Leif Helge Kongshaug, viser til Ot.prp. nr. 70 (2008–2009) om lov om tjenestevirksomhet. Loven gjennomfører Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 om tenester i den indre marknaden (tenestedirektivet), som ei følgje av at Stortinget den 23. april 2009 ga sitt samtykke til at tenestedirektivet skal innlemmast i EØS-avtala.

Komiteen viser til Regjeringa si behandling av tenestedirektivet, jf. St.prp. nr. 34 (2008–2009). I tillegg viser komiteen til Stortinget sitt vedtak og dei enkelte parti sine merknader, jf. Innst. S. nr. 196 (2008–2009).

Komiteen har merka seg dei gjennomgangane som er gjort av alle departement for å avdekka dei konsekvensane tenestedirektivet vil ha for Noreg, og eventuelle behov for lovendingar som følgjer av direktivet. Gjennomgangane viste at det i liten grad er naudsynt med endringar i lovverket. Denne lova gjennomfører dei pliktene som følgjer av tenestedirektivet.

Komiteen merker seg at om lag 80 prosent av all norsk handel skjer med EØS-landa, og at den norske lova vil gjera det enklare å etablere seg og yte tenester i Noreg.

Komiteen viser til at det blir lagt til grunn at gjennomføring av tenestedirektivet i norsk rett ikkje har betydning for organisering og finansiering av offentlege tenester og for mulighetene for å løyse samfunnsmessige oppgåver gjennom offentlig sektor. Dette vert følgt opp i denne lova.

Komiteen viser til at det også blir lagt til grunn at tenestedirektivet ikkje endrar mulighetene til å sette i verk tiltak mot sosial dumping, og at Regjeringa sin innsats på dette området vil halde fram. I odelstingsproposisjonen peikar departementet på at ingen offentlege etatar har gitt innspel som tilseier at tenestedirektivet vil gjere det naudsynt med lov – eller praksisendingar på deira ansvarsområde på det arbeidsrettslege området.

Regjeringa tek sikte på at lova skal tre i kraft frå 28. desember 2009, som er fristen for å gjennomføre tenestedirektivet i norsk rett.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om tjenestevirksomhet (tjenesteloven)

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Lovens formål

Lovens formål er å gjøre det enklere å etablere tjenestevirksomhet og yte grenseoverskridende tjenester, samtidig som et høyt kvalitetsnivå på tjenester og tvingende allmenne hensyn ivaretas, i samsvar med EØS-avtalen vedlegg X punkt 1 (direktiv 2006/123/EF) om tjenester i det indre marked.

§ 2 Lovens alminnelige virkeområde

Loven gjelder for tjenester som går inn under EØS-avtalen del III kapittel 3.

Loven griper ikke inn i organisering og finansiering av offentlige tjenester, herunder plikter knyttet til utøvelsen av disse.

Loven griper ikke inn i utøvelsen av grunnleggende rettigheter.

Loven gjelder ikke for Svalbard.

§ 3 Avgrensninger i lovens saklige virkeområde

Loven gjelder ikke for

- a) arbeidsretten, herunder retten til å forhandle og inngå tariffavtaler, og retten til arbeidskamp
- b) utleie av arbeidskraft fra bemanningsforetak
- c) trygdellovgivningen
- d) sosialtjenester vedrørende boliger, barneomsorg og støtte til trengende familier og personer gitt av eller på oppdrag av det offentlige eller av frivillige organisasjoner

- e) helsetjenester
- f) finansielle tjenester
- g) elektroniske kommunikasjonstjenester og kommunikasjonsnettverk og tilknyttede anlegg og tjenester, på områder fastsatt i forskrift i medhold av § 27
- h) tiltak for å beskytte eller fremme kulturelt eller språklig mangfold, eller mangfold i media
- i) audiovisuelle tjenester og radiokringkasting
- j) transporttjenester, herunder havnetjenester, som går inn under EØS-avtalen del III kapittel 6
- k) pengespillvirksomhet
- l) private vakttjenester
- m) posttjenester

§ 4 Forholdet til annen lovgivning

Bestemmelser i lov og forskrift som gjennomfører Norges forpliktelser etter EØS-avtalen når det gjelder adgang til eller utøvelse av tjenestevirksomhet, går ved motstrid foran bestemmelser i loven her.

Loven griper ikke inn i internasjonale-privatrettslige regler.

§ 5 Definisjoner

I denne loven betyr

- a) tjeneste: økonomisk virksomhet av foretak eller selvstendig næringsdrivende, normalt mot betaling, jf. EØS-avtalen artikkel 37
- b) tjenesteyter: enhver statsborger i en EØS-stat og ethvert foretak etablert i en EØS-stat, som tilbyr eller yter en tjeneste, jf. EØS-avtalen artikkel 34
- c) tjenestemottaker: enhver statsborger i en EØS-stat, enhver person som har rettigheter etter EØS-avtalen og ethvert foretak etablert i en EØS-stat, som mottar eller ønsker å motta en tjeneste, jf. EØS-avtalen artikkel 34
- d) etableringsstat: den EØS-stat der tjenesteyteren er etablert
- e) etablering: utøvelse av økonomisk virksomhet av en tjenesteyter for et ubestemt tidsrom, ved bruk av en fast infrastruktur som tjenesten ytes fra, jf. EØS-avtalen artikkel 31
- f) tillatelsesordning: enhver fremgangsmåte som krever at tjenesteyteren eller tjenestemottakeren skal henvende seg til ansvarlig myndighet for å få en uttrykkelig eller stilltiende avgjørelse om adgang til eller utøvelse av tjenestevirksomhet
- g) krav: plikter, forbud, vilkår eller begrensninger som følger av lov eller forskrift, rettspraksis eller forvaltningspraksis, eller som følger av bransjeorganers regler eller kollektive regler som yrkessammenslutninger eller andre yrkesorganisasjoner har vedtatt innenfor rammen av sin rettslige uavhengighet. Regler fastsatt i tariffavtaler fremforhandlet av partene i arbeidslivet skal ikke anses som krav
- h) tvingende allmenne hensyn: hensyn anerkjent som dette i rettspraksis fra EF- og EFTA-domstolen, herunder hensynet til offentlig orden og sikkerhet, folkehelsen og miljøvern
- i) ansvarlig myndighet: et organ som har til oppgave å regulere eller føre tilsyn med tjenestevirksomhet, enten det er et forvaltningsorgan, en domstol eller et bransjeorgan, eller en yrkessammenslutning eller annen yrkesorganisasjon som innenfor rammen av sin rettslige uavhengighet på en kollektiv måte regulerer adgang til eller utøvelse av tjenestevirksomhet
- j) EØS-stat: enhver EFTA- eller EU-stat som er part i EØS-avtalen
- k) lovregulert yrke: yrkesvirksomhet fastsatt i forskrift i medhold av § 27, som krever bestemte kvalifikasjoner

Kapittel 2 Kontaktpunkt og dokumentasjon

§ 6 Kontaktpunkt

En tjenesteyter har rett til å bruke et elektronisk kontaktpunkt til å fullføre alle fremgangsmåter som er nødvendige for å starte og utøve tjenestevirksomhet, herunder innlevering av dokumentasjon, melding, registrering og søknader, og få svar på disse.

Første ledd kommer ikke til anvendelse på fremgangsmåter, herunder kontroll fra ansvarlig myndighet, som etter sin art ikke kan gjennomføres elektronisk.

Kontaktpunktet skal viderebringe en henvendelse som det mottar, til ansvarlig myndighet. Gjelder det en frist for å rette henvendelse til ansvarlig myndighet, er det tilstrekkelig at henvendelsen er registrert mottatt i kontaktpunktet innen fristens utløp.

§ 7 Rett til informasjon gjennom kontaktpunktet

En tjenesteyter eller tjenestemottaker kan kreve oppdaterte og elektronisk tilgjengelige opplysninger gjennom kontaktpunktet om

- a) krav som gjelder for tjenesteytere etablert i riket, særlig krav som knytter seg til fremgangsmåter for å starte og utøve tjenestevirksomhet, og hvordan de til vanlig blir forstått og anvendt
- b) hvordan ansvarlig myndighet kan kontaktes direkte
- c) vilkår og fremgangsmåte for å få tilgang til offentlige registre og databaser om tjenesteytere og tjenester
- d) klageadgang ved tvist mellom tjenesteyteren eller tjenestemottakeren og ansvarlig myndighet, mellom tjenesteytere eller mellom en tjenesteyter og en tjenestemottaker
- e) sammenslutninger og organisasjoner der en tjenesteyter eller tjenestemottaker kan få praktisk hjelp
- f) betydningen av og kriteriene for å anvende mer-

ker og andre kvalitetsangivelser knyttet til tjenester

Tjenestemottaker skal ved henvendelse til kontaktpunktet også få generelle opplysninger om krav for å starte og utøve tjenestevirksomhet i andre EØS-stater, herunder regler om forbrukervern.

§ 8 Dokumentasjon for at krav er oppfylt

En tjenesteyter eller tjenestemottaker som må legge frem et dokument for å vise at et krav er oppfylt, kan i stedet legge frem et dokument utstedt i en annen EØS-stat når det tjener samme formål eller viser at tilsvarende krav er oppfylt.

Ansvarlig myndighet kan kreve at et dokument utstedt i en annen EØS-stat blir fremlagt i norsk oversettelse. Et slikt dokument kan ikke kreves fremlagt i original, bekreftet kopi eller bekreftet oversettelse uten at dette følger av bestemmelser i lov eller forskrift som gjennomfører Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, eller er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn.

Kapittel 3 Tjenesteyters rett til å etablere seg

§ 9 Forbudte krav ved etablering av tjenestevirksomhet

Retten til å starte og utøve tjenestevirksomhet kan ikke gjøres betinget av krav som direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat.

Følgende krav kan heller ikke gjøres gjeldende:

- forbud mot etablering i flere EØS-stater eller forbud mot å stå i registre eller være tilknyttet bransjeorganer eller sammenslutninger i flere EØS-stater
- krav som begrenser retten til å velge om etablering skal skje som hovedforretningssted eller som filial, agentur eller datterselskap
- krav om at norske tjenesteytere skal ha tilsvarende adgang til å starte og utøve tjenestevirksomhet i EØS-staten der tjenesteyteren allerede er etablert
- krav om en konkret vurdering av potensielle eller faktiske økonomiske virkninger av tjenesten, om det er behov for eller etterspørsel etter tjenesten i markedet, eller om virksomheten er egnet i lys av økonomiske mål fastsatt av ansvarlig myndighet
- krav om medvirkning fra konkurrerende næringsdrivende i behandling av søknad om tillatelse eller andre enkeltvedtak knyttet til retten til å starte og utøve tjenestevirksomhet
- krav om at finansiell sikkerhetsstilling eller forsikringstegning skal skje hos foretak som er etablert i riket
- krav om å være registrert i riket på forhånd eller å ha utøvd tjenestevirksomheten her tidligere

Annet ledd bokstav e gjelder ikke hvis ansvarlig myndighet er et bransjeorgan, en yrkessammenslutning eller annen yrkesorganisasjon.

§ 10 Tillatelse for tjenestevirksomhet

Krav om tillatelse til å starte og utøve tjenestevirksomhet eller kriteriene for å gi tillatelse gjelder bare hvis tillatelsesordningen eller kriteriet

- verken direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat,
- er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, og
- er egnet og nødvendig for å oppnå formålet med tillatelsesordningen eller kriteriet.

En tjenesteyter som allerede er etablert i en EØS-stat, kan ikke i forbindelse med søknad om tillatelse pålegges krav eller kontroll som etter sitt formål i hovedsak svarer til det som tjenesteyteren allerede har oppfylt i en EØS-stat.

Tillatelse gir tjenesteyteren adgang til å starte og utøve tjenestevirksomhet i hele riket. Tillatelse kan begrenses til hver enkelt etablering eller til et bestemt geografisk område, dersom begrensningen er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn.

§ 11 Saksbehandlingsfrister og gebyr mv.

Saksbehandlingsfristen for tillatelsesordningen regnes fra den dagen da nødvendig dokumentasjon har kommet inn til ansvarlig myndighet. Fristen kan forlenges én gang dersom sakens kompleksitet gjør det nødvendig. Fristforlengelsen skal begrunnes, og den skal meddeles søkeren før den opprinnelige fristen er ute.

Er fristen ute, anses tillatelse gitt, om ikke annet er fastsatt i eller med hjemmel i lov.

Etter å ha mottatt søknad med nødvendig dokumentasjon skal ansvarlig myndighet så raskt som mulig gi søkeren et foreløpig svar. Det foreløpige svaret skal opplyse om den frist som gjelder for saksbehandlingen, at tillatelse skal anses gitt dersom søknaden ikke er avgjort før fristens utløp, i de tilfellene dette får anvendelse, og klageadgang. Mangler nødvendig dokumentasjon fra søkeren, skal denne så snart som mulig oppfordres til å gi fullstendig dokumentasjon og opplyses om at saksbehandlingsfristen først løper fra det er gjort.

Gebyr for saksbehandlingen skal være rimelig og ikke overstige kostnadene ved saksbehandlingen.

§ 12 Forholdet til forvaltningsloven ved søknad om tillatelse

For tillatelse som anses gitt i henhold til § 11 annet ledd, gjelder ikke forvaltningsloven §§ 23, 24, 25, 27 og 35 første ledd bokstav b. Frist for å sende mel-

dingen etter forvaltningsloven § 35 tredje ledd annet punktum løper fra tidspunktet tillatelsen anses gitt.

Fristforlengelse i medhold av § 11 første ledd annet punktum er ikke enkeltvedtak.

Forvaltningsloven § 11 a annet og tredje ledd gjelder ikke ved søknad om tillatelse.

§ 13 *Varigheten av tillatelse*

En tillatelse kan bare tidsbegrenses når

- det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn,
- antall tillatelser er begrenset ut fra tvingende allmenne hensyn, og
- tillatelsen ved utløpet av tidsbegrensningen fornyes uten videre eller dersom vilkårene for tillatelse fortsatt er oppfylt.

Paragrafen er ikke til hinder for vilkår om at tillatelsen faller bort om ikke virksomheten starter innen en bestemt frist.

§ 14 *Særregler ved begrenset antall tillatelser*

Er antall tillatelser begrenset på grunn av knapphet på naturressurser eller teknisk kapasitet, skal saksbehandlingen innledes med offentlig kunngjøring. Tillatelse kan bare gis for begrenset tid. Ved utløp kan tillatelsen ikke forlenges uten videre eller innebære andre fordeler for tidligere innehaver eller noen som har særlige forbindelser til innehaver. Tildelt tillatelse kunngjøres offentlig.

§ 11 annet ledd får ikke anvendelse på tillatelser som beskrevet i første ledd.

§ 15 *Innehaverens plikt til å gi informasjon*

Innehaveren av en tillatelse skal gi ansvarlig myndighet opplysning om

- opprettelse av datterselskaper som skal benytte tillatelsen
- endringer som gjør at vilkårene for tillatelsen ikke lenger er til stede

Kapittel 4 Midlertidig grenseoverskridende tjenesteyting

§ 16 *Rett til å yte grenseoverskridende tjenester*

En tjenesteyter etablert i en annen EØS-stat har rett til å yte tjenester her i riket.

Krav som gjøres gjeldende overfor tjenesteyter må

- verken direkte eller indirekte forskjellsbehandle på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat,
- være begrunnet i hensyn til offentlig orden og sikkerhet, folkehelsen eller miljøvern, og
- være egnet og nødvendig for å oppnå formålet med kravet.

§ 17 *Unntak fra hovedregelen*

§ 16 gjelder ikke for

- tjenester av allmenn økonomisk interesse
- grenseoverskridende tjenesteyting for lovregulerte yrker, som nevnt i forskrift i medhold av § 27
- krav om at en tjeneste bare kan ytes av tjenesteytere innenfor et bestemt yrke
- innkreving av gjeld gjennom domstolene
- krav om visum, oppholdstillatelse eller meldepikt for statsborgere fra andre stater enn EØS-stater, når dette er forenlig med Schengen-konvensjonen
- immaterielle rettigheter
- registrering av kjøretøyer leaset i en annen EØS-stat

§ 16 gjelder heller ikke for bestemmelser i lov eller forskrift som gjennomfører forpliktelser etter EØS-avtalen som nevnt i forskrift i medhold av § 27.

§ 18 *Unntak i enkeltsaker*

§ 16 er ikke til hinder for at ansvarlig myndighet i særlige tilfeller treffer egnede og nødvendige tiltak overfor en tjenesteyter etablert i en annen EØS-stat, for å ivareta sikkerheten ved tjenesten.

Tiltak i henhold til første ledd kan treffes kun dersom reglene for sikkerhetstiltaket ikke er harmonisert gjennom EØS-avtalen, og

- ansvarlig myndighet har bedt etableringsstaten om å treffe tiltak, i samsvar med forskrift gitt i medhold av § 27, og
- etableringsstaten ikke har truffet slike tiltak eller har truffet tiltak som ikke gir tilstrekkelig vern.

§ 19 *Rettigheter for tjenestemottakere*

Det kan ikke gjøres gjeldende krav overfor en tjenestemottaker som begrenser retten til å motta tjenester fra en tjenesteyter etablert i en annen EØS-stat.

Det kan ikke gjøres gjeldende krav overfor en tjenestemottaker fra en annen EØS-stat som forskjellsbehandler på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat. Tilsvarende forskjellsbehandling må heller ikke forekomme i en tjenesteyters alminnelige avtalevilkår. Første og annet punktum er likevel ikke til hinder for at det settes særskilte vilkår for å motta tjenesten når dette er begrunnet i objektive forhold.

Kapittel 5 Informasjonsplikt og ansvarsforsikring for tjenester mv.

§ 20 *Informasjon til tjenestemottakere*

Tjenesteyteren skal uten særskilt forespørsel opplyse tjenestemottaker om

- tjenesteyterens navn, foretaksform, adresse og andre opplysninger som gjør at tjenestemottake-

ren kan henvende seg raskt og direkte til tjenesteyteren

- b) registrering i Foretaksregisteret eller annet offentlig register, med tilstrekkelige opplysninger til å identifisere tjenesteyteren
- c) ansvarlig myndighet eller kontaktpunkt, dersom det kreves tillatelse for virksomheten
- d) for lovregulerte yrker, tjenesteyterens yrkestittel og hvilken EØS-stat tittelen er gitt i, samt ethvert bransjeorgan, enhver yrkesorganisasjon eller lignende hvor tjenesteyteren er registrert
- e) tjenesteyterens alminnelige avtalevilkår, herunder avtalevilkår om verneting og hvilken stats lov som skal gjelde for avtalen
- f) garantier som ikke følger av ufravikelig lov eller forskrift
- g) prisen for tjenesten, hvis den er fastsatt på forhånd i en prisliste eller på annen måte
- h) hovedinnholdet av tjenesten, hvis det ikke fremgår av sammenhengen
- i) obligatorisk forsikring eller annen sikkerhet som dekker tjenesteyterens yrkesansvar, herunder stedlig dekningsområde og kontaktinformasjon til forsikringsgiver eller annen yter av sikkerhet
- j) eventuell adgang til utenrettslig tvisteløsning som tjenesteyter er omfattet av, og hvor tjenestemottaker kan få informasjon om ordningen og vilkårene for å benytte den

Tjenesteyteren skal på forespørsel fra tjenestemottakeren opplyse om

- a) prisen for tjenesten dersom den ikke er fastsatt på forhånd eller, om det ikke er mulig å gi nøyaktig pris, et prisoverslag eller oversikt over hvordan prisen beregnes
- b) for lovregulerte yrker, en henvisning til profesjonsregler i tjenesteyterens etableringsstat og hvordan reglene kan innhentes
- c) når det er av betydning for den aktuelle tjenesten, virksomhet på flere fagområder eller samarbeid med andre tjenesteytere og om tiltak som er iverksatt for å unngå interessekonflikter
- d) bransjenormer og andre regler for god atferd som gjelder for tjenesteyterens virksomhet, hvor de finnes elektronisk og på hvilket språk

Tjenesteyteren skal gi eller gjøre opplysningene etter paragrafen her tilgjengelige for tjenestemottakeren på en klar måte før avtale blir inngått. Opplysninger som nevnt i første ledd bokstav j og annet ledd bokstav c skal fremgå av alt informasjonsmateriale som beskriver tjenesten i detalj.

§ 21 Ansvarsforsikring og sikkerhet

Ved etablering her i riket gjelder ikke krav om obligatorisk ansvarsforsikring eller sikkerhet for tjenesteyter som allerede gjennom etablering i en annen EØS-stat er dekket av ansvarsforsikring eller sikkerhet

som i det alt vesentlige svarer til den obligatoriske ordningen. Gir ansvarsforsikringen eller sikkerheten bare delvis dekning, gjelder kravet om obligatorisk forsikring eller sikkerhet for den delen som ikke er dekket i etableringsstaten.

En obligatorisk ansvarsforsikring eller sikkerhet for tjenestevirksomheten kan oppfylles av kredittinstitusjoner og forsikringsselskaper i enhver EØS-stat.

§ 22 Markedsføring i lovregulerte yrker

Tjenesteytere i lovregulerte yrker har rett til å drive markedsføring av sin virksomhet og tjenester innenfor rammen av yrkesetiske regler og særskilt lovgivning. Slike begrensninger skal være begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, være egnet og nødvendig for å oppnå formålet med begrensningen, og skal ikke innebære forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat. Begrensningene skal ikke innebære et totalforbud mot markedsføring.

§ 23 Virksomhet på flere områder

En tjenesteyter står fritt til å yte flere slags tjenester eller til å yte tjenester i samarbeid med andre tjenesteytere.

Første ledd er ikke til hinder for å sette krav knyttet til virksomhet på flere områder til

- a) tjenesteytere i lovregulerte yrker, så langt dette er berettiget for å sikre etterlevelse av yrkesetiske regler, og nødvendig for å sikre tjenesteyterens uavhengighet og upartiskhet
- b) tjenesteytere innenfor sertifisering, akkreditering, utprøving og teknisk kontroll, så langt dette er berettiget for å sikre tjenesteyterens uavhengighet og upartiskhet

Kapittel 6 Tilsyn og administrativt samarbeid

§ 24 Tilsynskompetanse

Ansvarlig myndighet kan føre tilsyn med at en tjenesteyter som er etablert i en annen EØS-stat, overholder krav stilt i samsvar med §§ 16 og 17. For andre krav kan ansvarlig myndighet foreta inspeksjoner og andre undersøkelser når de er forholdsmessige og ikke begrunnet ut fra at tjenesteyteren er etablert i annen EØS-stat.

Loven begrenser ikke ansvarlig myndighets kompetanse til å føre tilsyn med tjenesteyter etablert i riket.

§ 25 Bistandsplikt overfor myndigheter i en annen EØS-stat

Ansvarlig myndighet skal ved begrunnet forespørsel fra myndighet i annen EØS-stat yte bistand ved tilsyn med tjenesteytere. Bistanden skal gis uten

ugrunnet opphold, innenfor rammen av norsk lov og i samsvar med forskrift gitt i medhold av § 27.

Bistand i henhold til første ledd omfatter

- a) å gi informasjon om og foreta inspeksjon og andre undersøkelser av tjenesteytere og tjenesteyting som er nødvendig for andre EØS-staters tilsyn
- b) å føre tilsyn med og gi opplysninger om tjenesteytere etablert her i riket som midlertidig yter tjenester i annen EØS-stat
- c) å gi opplysninger om endelige avgjørelser om sanksjoner og avgjørelser om konkursskarantene som er ilagt en tjenesteyter, som har direkte betydning for dennes faglige dyktighet eller pålitelighet

Ansvarlig myndighet kan ikke avstå fra å føre tilsyn med eller vedta sanksjoner mot en tjenesteyter etablert i riket, fordi tjenesten er utført eller har voldt skade i en annen EØS-stat.

Myndighet i annen EØS-stat skal gis samme tilgang til registre over tjenesteytere som ansvarlig myndighet har.

Ansvarlig myndighet kan anmode myndighet i annen EØS-stat om bistand på samme vilkår som fastsatt i annet ledd, jf. første ledd første punktum.

Opplysninger som ansvarlig myndighet får oversendt etter første og femte ledd, kan bare brukes i den saken som ligger til grunn for forespørselen. Tjenesteyteren skal underrettes hvis opplysninger gis i tråd med annet ledd bokstav c.

§ 26 Varslingsplikt for ansvarlig myndighet

Ansvarlig myndighet skal straks varsle tilsvarende myndigheter i andre EØS-stater og EFTAs overvåkingsorgan i samsvar med forskrift gitt i medhold av § 27, dersom den blir kjent med en fare for alvorlig skade på personers helse eller sikkerhet eller for miljøet, som voldes

- a) av en tjenesteyter som er etablert i riket og yter tjenester i andre EØS-stater, eller
- b) ved et alvorlig forhold av en tjenesteyter uavhengig av dennes tilknytning til riket.

Kapittel 7 Avsluttende bestemmelser

§ 27 Forskrifter

Kongen kan gi forskrifter til gjennomføring av loven i samsvar med EØS-retten. Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler for tillatelsesordninger til utfylling av reglene i loven her, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

§ 28 Ikrafttreden

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

§ 29 Endringer i andre lover

Når loven trer i kraft, endres andre lover slik:

1. I lov 14. juni 1912 nr. 1 om anlegg av taugbaner, løipestrenger mv., skal ny § 19a lyde:

Når det gjelder regler om tillatelser, konsesjoner m.m. som kreves for å utføre virksomhet regulert av denne lov, kan departementet gi forskrifter om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

2. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 131a nytt fjerde ledd skal lyde:

Kongen kan i forskrift gi saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tillatelse til fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Kapittel 11 ny del IIIa skal lyde:

IIIa Forholdet til tjenesteloven

§ 233a

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av dette kapittel, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i denne loven og forvaltningsloven.

3. I lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr gjøres følgende endringer:

§ 15 skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatel-

sesordninger i eller i medhold av loven her, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Nåværende § 15 blir ny § 16.

4. I lov 12. mai 1961 nr. 2 om opphavsrett til åndsverk m.v. skal ny § 51 lyde:

Departementet kan for godkjenning etter §§ 13b, 38a, 38c og 45b gi saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

5. I lov 9. juni 1961 nr. 1 om skytevåpen og ammunisjon m.v., skal § 31 første ledd nytt annet og tredje punktum lyde:

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av loven her, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

6. I vegtrafikkloven 18. juni 1965 nr. 4 skal ny § 43a lyde:

§ 43a *Forholdet til tjenesteloven*

Når det gjelder regler om godkjenninger, kompetansebevis m.m. som i medhold av vegtrafikkloven kreves for å utføre visse typer virksomhet, kan departementet gi forskrifter om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

7. I lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker skal § 13 b første ledd nr. 6, 7 og ny nr. 8 lyde:

6. at forvaltningsorganet anmelder eller gir opplysninger (jfr. også nr. 5) om lovbrudd til påtalemyndigheten eller vedkommende kontrollmyndighet, når det finnes ønskelig av allmenne om-

syn eller forfølgning av lovbruddet har naturlig sammenheng med angiverorganets oppgaver,

7. at forvaltningsorganet gir et annet forvaltningsorgan opplysninger (samordning) som forutsatt i lov om Oppgaveregisteret,
8. at forvaltningsorganet gir et forvaltningsorgan i en annen EØS-stat opplysninger som forutsatt i tjenesteloven.

8. I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester skal § 7 lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om godkjenning av produkt, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

9. I lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall gjøres følgende endringer:

§ 85 overskriften skal lyde:

(forholdet til forvaltningsloven og tjenesteloven)

§ 85 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tillatelse etter kap. 3, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

10. I lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet, § 26 skal ny nr. 11 lyde:

11. om saksbehandlingen til utfylling av reglene i tjenesteloven for autorisasjon av preparanter og av jegerprøveinstruktører, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

11. I lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene skal § 4a-4 lyde:

§ 4a-4. *(Meldingsplikt og godkjenning)*

I forskrifter etter § 4a-1 annet ledd kan det gis nærmere bestemmelser om meldingsplikt til kommunestyret for den som planlegger eller iverksetter virksomhet som etter sin art kan ha innvirkning på helsen, eller endring i slik virksomhet.

I forskriftene kan det videre fastsettes at virksomheter som det etter første ledd kan kreves melding om, skal være godkjent av kommunestyret. Nærmere bestemmelser om slik godkjenning kan gis i forskriftene, herunder om saksbehandlingsregler til utfylling av tjenesteloven. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn. I forskriftene kan bestemmes at fylkesmannen gir godkjenning dersom slik virksomhet berører flere kommuner. Berører virksomheten flere fylker, kan bestemmes at departementet gir godkjenning. Det kan videre gis bestemmelser om klageordning i tilfelle hvor fylkesmannen eller departementet gir godkjenning. I forskriftene kan det bestemmes at Mattilsynet 1 gir godkjenning av drikkevann og vannforsyningsanlegg, og regler om klage over slike vedtak.

Kommunestyret kan ved godkjenning sette vilkår for å ivareta hensynet til folks helse, jfr. § 1-2 og § 4a-1.

Dersom nødvendig godkjenning ikke foreligger, eller vilkår ikke oppfylles, kan kommunestyret kreve virksomheten stanset. Stansning kan bare kreves dersom ulempene stansningen vil medføre, står i rimelig forhold til den helsefare som unngås. Stansning kan om nødvendig gjennomføres med bistand fra politiet.

12. I lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav, skal § 5 syvende ledd nytt annet og tredje punktum lyde:

Til utfylling av reglene i tjenesteloven kan Kongen gi forskrift om behandling av inkassobevilling, herunder om frister og rettsvirkninger ved fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

13. I lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v., skal ny § 1-11 lyde:

§ 1-11 Saksbehandlingsregler

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for bevillinger og andre tillatelser i loven her, herunder om saksbehandlingsfrister og rettsvirkninger av fristoverskridelser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

14. I lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m., skal § 7-6 nytt tredje ledd lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for

konsesjoner etter §§ 4-1 og 4-5 i denne lov, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i denne loven.

15. I lov 4. desember 1992 nr. 130 om husdyravl, skal ny § 7a lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for godkjenning etter §§ 2 og 4 herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse.

Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

16. I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler, skal ny § 26a lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for godkjenning av virksomheter som driver med forskning, tilvirkning, distribusjon mv. av medisinfôr til dyr, fugler, fisk og andre akvatiske organismer, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

17. I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart, skal nytt annet ledd til § 15-4 lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for godkjenning av autorisert verksted, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

18. I lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere, skal § 13 nytt annet ledd lyde:

Kredittilsynet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, for autorisasjon som regnskapsfører og regnskapsførerselskap, herunder om saksbehandlingsfrist og retts-

virkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

19. I lov 13. juni 1997 nr. 55 om serveringsvirksomhet, skal § 10 lyde:

§ 10 Behandlingsfrist

Kommunene skal ta stilling til bevilningssøknaden så raskt som mulig og senest innen 60 dager.

Kommunen skal så raskt som mulig gi søkeren et foreløpig svar med opplysning om den frist som gjelder for saksbehandlingen og om klagerett.

Saksbehandlingsfristen regnes fra det tidspunkt da søkeren har gitt kommunen all nødvendig dokumentasjon. Mangler nødvendig dokumentasjon fra søkere, skal denne så snart som mulig oppfordres til å gi fullstendig dokumentasjon og opplyses om at saksbehandlingsfristen først løper fra det er gjort.

Fristen kan forlenges én gang dersom sakens kompleksitet gjør det nødvendig. Fristforlengelsen skal begrunnes og skal meddeles søkeren før den opprinnelige fristen er ute.

Bevilling anses ikke for gitt selv om fristen er ute.

20. I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa, skal § 2-12 nytt femte ledd lyde:

Departementet kan gi forskrift om sakshandsamingsreglar til utfylling av reglane i tjenesteloven om godkjenning av private grunnskolar etter føresegna her, medrekna sakshandsamingsfrist og rettsverknader av fristoverskriding. Unntak frå tjenesteloven § 11 annet ledd kan berre gjerast når det er grunnitt med tvingande allmenne omsyn, medrekna omsynet til barn og unge under opplæring. Sakshandsamingsreglane kan vike av frå reglane i forvaltningslova.

21. I lov 5. juni 1999 nr. 37 om lov om endringer i rettergangslovene m.m. (kildevern og offentlighet i rettspleien), del II skal nytt fjerde ledd i lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene ny § 131 lyde:

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tillatelse til fotografering, filmopptak og opptak for radio eller fjernsyn, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne

hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

22. I lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell, skal ny § 9a lyde:

§ 9a Forholdet til tjenesteloven

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse.

Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i denne loven og forvaltningsloven.

23. I lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver, skal § 43 første ledd ny bokstav f lyde:

f) saksbehandlingen til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelsesordninger i eller i medhold av loven her, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 andre ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

24. I lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet § 7, skal nytt femte og sjette ledd lyde:

Tjenesteloven § 11 annet ledd om automatisk innvilgelse gjelder ikke for godkjenninger etter denne paragraf.

Kongen kan i forskrift fastsette særskilte saksbehandlingsfrister for godkjenninger etter denne paragraf.

25. I lov 17. desember 2004 nr. 101 om europeisk meldeplikt for tekniske regler gjøres følgende endringer:

Gjeldende kapittel VI blir nytt kapittel VII. Gjeldende §§ 16 til 17 blir nye §§ 19 til 20.

Nytt kapittel VI med §§ 16 til 18 skal lyde:

Kapittel VI Meldeplikt for krav til tjenestevirksomhet

§ 16 Virkeområde for kapittel 6

For §§ 17 og 18 skal tjenesteloven kapittel 1 gjelde.

§ 17 Meldeplikt for visse krav til tjenestevirksomhet i riket

Forslag til følgende krav til å starte og utøve tjenestevirksomhet i riket skal meldes til EFTAs overvåkingsorgan gjennom departementet:

- a) kvantitative eller geografiske begrensninger,
- b) plikt for tjenesteytere til å ha en bestemt juridisk form,
- c) krav knyttet til eierskap i et foretak,
- d) krav om at en tjeneste bare kan ytes av tjenesteytere innenfor et bestemt yrke, unntatt krav som gjelder lovregulerte yrker som reguleres av EØS-avtalen vedlegg VII punkt 1 (direktiv 2005/36/EF) om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.
- e) krav om minste antall ansatte,
- f) krav om minstepriser eller høyeste priser for en tjeneste, og
- g) krav om å yte andre nærmere angitte tjenester sammen med hovedytelsen.

Meldingen skal inneholde forslag til krav på norsk og engelsk og skal vise at kravet

- a) verken direkte eller indirekte forskjellsbehandler på grunnlag av statsborgerskap eller etableringsstat,
- b) er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, og
- c) er egnet og nødvendig for å oppnå formålet med kravet.

§ 18 Meldeplikt for krav til tjenesteytere fra annen EØS-stat

Forslag til krav som kan gjøres gjeldende overfor en tjenesteyter fra en annen EØS-stat i henhold til tjenesteloven §§ 16 og 17, skal meldes til EFTAs overvåkingsorgan gjennom departementet.

Meldingen skal inneholde forslag til krav på norsk og engelsk og skal vise at kravet

- a) verken direkte eller indirekte forskjellsbehandler på grunnlag av statsborgerskap eller etableringsstat,
- b) er begrunnet ut fra hensynet til offentlig orden og sikkerhet, folkehelsen eller miljøvern, og
- c) er egnet og nødvendig for å oppnå formålet med kravet.

29. I lov av 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling, skal § 2-3 nytt fjerde ledd lyde:

(4) Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for tillatelse til å drive eiendomsmegling, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser. Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i forvaltningsloven.

30. I lov av 27. februar 2009 nr. 10 om kvoteplikt og handel med kvoter for utslipp av klimagasser skal § 5 nytt annet ledd lyde:

Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven for søknad om tildeling av vederlagsfrie kvoter etter §§ 7 og 8 og for godkjenning av den kvotepliktiges rapportering av klimagassutslipp etter § 17, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse. Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

31. I lov ... nr. ... om dyrevelferd, skal ny § 30a lyde: § 30a Forholdet til tjenesteloven

Kongen kan gi forskrift om saksbehandlingsregler til utfylling av reglene i tjenesteloven, herunder om saksbehandlingsfrist og rettsvirkninger av fristoverskridelse.

Unntak fra tjenesteloven § 11 annet ledd kan bare gjøres når det er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, herunder hensynet til privatpersoners beskyttelsesverdige interesser.

Saksbehandlingsreglene kan fravike reglene i denne loven og forvaltningsloven.

Oslo, i næringskomiteen, den 29. mai 2009

Ola Borten Moe

leder

Gunvor Eldegard

ordfører

